

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

Journal of Mani Chettha Ram

Wat Chommani

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)

Vol 3 No.1 (January-June 2020)

P-ISSN : 2774-0455 (Print)

E-ISSN : 2774-0978 (Online)

❁ วัดอุปประสงค์

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความทวิภาคีทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

❁ เจ้าของ

111/1 วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000 โทร 09-08537866

e-mail: manichettharam@gmail.com

❀ ที่ปรึกษา

พระเทพกิตติมินี, ดร.

ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระราชรัตนาลงกรณ์, รศ.ดร.

เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระศรีวิชัยโมลี

รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระครูปลัดสุวิฑฒนพรหมจริยคุณ

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

❀ บรรณาธิการบริหาร

พระครูสุตรัตนภรณ์

เจ้าอาวาสวัดจอมมณี

❀ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

❀ กองบรรณาธิการ

พระศรีญาณวงศ์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระครูภาวนาธรรมโฆสิต, ดร.

เจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

พระครูปริยัติสุวรรณวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระนัสสนะ ส่างช้าง, ดร.

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

พระมหาจำนงค์ สิริวิณโณ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระมหาฐิติวัตร หนังกิจ, ดร.

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัช ด้วงทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ฝาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พลตรี ดร.วัลลภ มณีเชษฐา

มหาวิทยาลัยเนชั่น

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาศีศึกษาพุทธโฆส

ดร.ธีรดนัย กบโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ดร.ภูษิต ปุณัณรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ดร.วุฒิพงษ์ บัวชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาสาธิต ดิขปณฺโณ

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระพรเทพ เข้มเครือ

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

พระณรงค์ฤทธิ์ ดีทองหลาง

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

 ฝ่ายกฎหมาย

ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

นิติกรกรชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

 ออกแบบปก

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

 จัดรูปเล่ม

พระวินัย นาคา

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

 พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ใน
พระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180
โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับแรก ประจำปีพุทธศักราช 2563 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลายเช่นเคย จำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 4 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง วารสารกำลังพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิก และท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่านบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูสุตัตตนาภรณ์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)

บทความวิจัย : Research Article

บทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ใน เขตจังหวัดเลย	1
---	---

The Role and Function of Sanghadhikara to Promoting Democracy of
Sangha in Loei Province

พระประเทือง จารุวัฒน์ (พุทธเสน), ปดิษฐ์ คำดี และภาสกร ดอกจันทร์

การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น	13
--	----

Dhittadhammacaddasangwattaniccadhamma Usage Practices
Personnel Local Administrative Organizations Amphurphuweang
Khonkaen Province

พระครูปริชาธรรมสถิต (ขึ้นเสียง) และ พระประภาส ปญญาคโม

คุณลักษณะภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	28
---	----

The Monks Leadership for Buddhist Propagation

สิน งามประโคน, พระครูโอภาสพนทกิตติ์ และพระมหาสมบัติ ธนปัญญา

บทความวิชาการ : Academic Article

ภารกิจของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านและ ชุมชน	41
--	----

The Task of Village Head Man and Sub-district Head Man to Keep Peace and
Order in Village and Community

ชาญชัย เฟื่องแก้ว

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	50
-----------------------	----

บทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะ สงฆ์ในเขตจังหวัดเลย*

The Role and Function of Sanghadhikara to Promoting Democracy of Sangha in Loei Province

พระประทีป จารุวรรณโณ (พุทธเสน)

Phra Pratuang Jaruwanno (Phutthasen)

ปดิษฐ์ คำดี

Padit Khamdee

ภาสกร ดอกจันทร์

Passakorn Dokchan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand.

E-mail: Jaruwanno@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ (ธรรมยุต) ในเขตจังหวัดเลย 2) เพื่อเปรียบเทียบพระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาสามัญ และเปรียญธรรมระดับการศึกษาต่างกัน ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดเลย 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็น พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดเลย จำนวน 201 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทและหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตย ในจังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ของบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X}$ = 3.6)

* Received 19 January 2020; Revised 2 February 2020; Accepted 10 March 2020

2) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.25$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X} = 2.65$) 2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทและหน้าที่พระสงฆ์ในการส่งเสริมประชาธิปไตยคณะสงฆ์ใน เขตจังหวัดเลย โดยรวม จำแนกตาม อายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลกและ วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่พระสงฆ์ในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลยโดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) มีทั้งหมด 3 ข้อ ผลการสัมภาษณ์ ดังนี้การแสดงความคิดเห็นโดยรวมของพระสงฆ์ในการบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลยมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันดังเช่นการประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบูรณปฏิสังขรณ์ ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพมีความเสมอภาคของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและความสามัคคีเคารพกฎหมายบ้านเมือง กฎมหาเถรสมาคม และปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

คำสำคัญ: บทบาท, พระสงฆ์, ประชาธิปไตย

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the roles and function of Dhammayuttika Sanghadhikara to promoting democracy of sangha in Loei Province, 2) to compare the Sanghadhikara with different ages and number of Vassa, position, Dhamma education background, worldly education background and Dhamma-Pali educational background and opinions in roles and function of Sanghadhikara to promoting democracy of sangha in Loei Province, and 3) to study the obstacles, problems and conflict resolutions of Dhammayuttika Sanghadhikara in the roles and function of Sanghadhikara to promoting democracy of Sangha in Loei Province. This study used mixed methodologies of the quantitative and qualitative research. The sample group was the Sanghadhikara in Loei Province comprising 201 monks. Research tools were: 1) a 5 - point scale questionnaire and an interview form. The obtained data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and one-way ANOVA.

The study found that:

1. The mean score of the roles and function of Sanghadhikara to promoting democracy of Sangha in Loei Province was holistically at a high level

($\bar{X}$ = 3.62), 2) The promoting democracy was rated with the high mean score ($\bar{X}$ = 4.25), 3) and The education welfare was rated with the lowest mean score ($\bar{X}$ = 2.65).

2. The overall comparative analysis of the roles and function of Sanghadhikara to promoting democracy of Sangha in Loei Province found that age, number of Vassa, position, Buddhism educational background, worldly educational background and Dhamma-Pali educational background were statistically different at the 0.05 level of significance.

3. The obstacles, problems and conflict resolutions of Dhammaayuttika Sanghadhikara in the roles and function of Sanghadhikara to promoting democracy of Sangha in Loei Province. Analysis of the content analysis techniques 3 items. Results of the interview were as follow: The overall opinion of the roles and function of Sanghadhikara to promoting democracy of Sangha in Loei Province were as same as direction, such as a coordination with local authorities, participation in the development of restoration. Everyone has the fundamental rights and freedom, equality of citizenship, democracy and harmony, respect the Law of Country, the rules of Maha-Thera-Samakom and practice of Dhamma and Vinaya.

Keywords: Role, Sanghadhikara, Democracy

บทนำ

สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงใช้ระบอบสามัคคีธรรมเป็นแม่บทในการปกครองคณะสงฆ์โดยพระองค์เองทรงอยู่ในฐานะเป็นประมุขหรือประธานของภิกษุสงฆ์ทั้งหมด ทรงประทานความเสมอภาคแก่ภิกษุทุกรูป ไม่มีการเลือกปฏิบัติสำหรับภิกษุที่เคยมีสถานะเดิมแตกต่างกัน ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะหลังจากสังคายนาพระธรรมวินัย ครั้งที่ 3 พระเจ้าอโศกมหาราช องค์ประธานศาสนูปถัมภก ได้ส่งพระมหาเถระไปประกาศพระพุทธศาสนา 9 สาย โดยเฉพาะประเทศไทยก็ได้รับผลจากการประกาศพระพุทธศาสนาในครานั้น ทำให้พระพุทธศาสนาแผ่ขยายไปทั่วทุกมุมโลกและสร้างประโยชน์สำคัญคือการทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ เพราะอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักพุทธธรรมนำชีวิตให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ประชาชนคนไทยได้ให้การยอมรับพุทธศาสนาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 2 และได้ถือเป็นศาสนาของชาติทำให้พุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน แต่เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้สูญเสียบทบาทในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเอง กล่าวคือ

เดิมระบบการศึกษาอยู่ที่วัด พระมีบทบาทเป็นผู้นำ แต่ต่อมาได้ย้ายศูนย์กลางการศึกษาออกจากวัด ทำให้ด้านการให้การศึกษาระดับพระสงฆ์น้อยลง นำไปสู่ผลกระทบต่อด้านอื่นๆ อีกด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แต่อย่างไรก็ตาม วัดไม่ได้สูญเสียบทบาทไปทั้งหมด ยังคงรักษาสถานการณ์เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นที่พึ่งทางใจแก่พุทธศาสนิกชนอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ขับเคลื่อนบทบาทดังกล่าวพระพุทธศาสนา เป็นสถาบันหลักหนึ่งของสังคมไทย คนไทยต่างให้การยอมรับนับถือมาตั้งแต่โบราณกาลและมีการสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 9 ได้กล่าวว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาประมาณร้อยละ 94.57 และสถาบันศาสนาเป็นระบบย่อยของสังคมไทย ซึ่งมีวัดเป็นศาสนสถาน มีพระสงฆ์เป็นศาสนบุคคล ถือเป็นตัวแทนในการดำเนินกิจกรรมศาสนา ที่จะทำให้พระพุทธศาสนาช่วยการพัฒนาชุมชนสังคม และประเทศชาติอย่างสำคัญยิ่งเนื่องจากสังคมไทยตั้งแต่ดั้งเดิม คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา นับตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงมาถึงยุคปัจจุบัน จนถือเป็นวัฒนธรรมความเชื่อ อย่างหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทย มีคนไทยประมาณร้อยละ 95 ที่นับถือพระพุทธศาสนา และได้นำหลักการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์มรดกของชาติไทย (สุพัตรา สุภาพ, 2536: 106) แม้แต่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ก็ทรงนับถือศาสนาพุทธ และทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงเป็นพุทธศาสนูปถัมภก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองจนแยกไม่ออก ในแง่ของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองและเพื่อจัดความขัดแย้งทางการเมืองพระพุทธศาสนามีลักษณะของการอยู่ร่วมกันที่ไม่ถืออำนาจเบ็ดเสร็จของผู้หนึ่งผู้ใด โดยลำพังโดยปกติจะยึดหลักเหตุผล ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอุดมการณ์ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย (ณรงค์ พ่วงพิศ, 2548 : 85) ประชาธิปไตยเป็นกำลังอย่างยิ่ง แก่การอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข ในโลกนี้มีพลเมืองอยู่ อย่างหนาแน่นไปทั่วทุกมุมมอง และทำให้เกิดมีความแออัดทางที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นยังมีกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน และคน กับวัตถุตามความเหมาะสมของเหตุและผลที่จะกำหนดขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วคนทุกคนย่อมไม่ยาก อยู่ใต้การบังคับบัญชาของใคร อยากอยู่เป็นอิสระของตนเอง ไม่ต้องการให้ใครมาควบคุม ดังนั้นจึง ต้องหาทางแก้ไขในชุมชน หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด รวมทั้งประเทศ กฎหมายให้การคุ้มครองและดูแล ประชาชนทุกทั่วหน้าและให้สิทธิเสมอภาคกันไม่ว่าจะเป็นใคร นั่นคือทำให้คนอยู่ดีกินดี ถ้าหากขาด ประชาธิปไตยแล้วจะไม่มีความเป็นอิสระของตนเอง ประชาธิปไตยนั้นมีความหมายหลากหลาย ประการ ทั้งประชาธิปไตยด้านการเมือง ประชาธิปไตยด้านครอบครัวและ ประชาธิปไตยตนเอง

ทั้งนี้ถึงแม้ว่าบทบาทและหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยการปกครองคณะสงฆ์ (ธรรมยุต) ในเขตการปกครอง จังหวัดเลย ในปัจจุบัน จะเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาการบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการ (ธรรมยุต) ที่มีต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตการปกครอง ในทุกอำเภอของ จังหวัดเลย ว่ามีอุปสรรคหรือมีปัญหาหรือไม่เพื่อที่จะได้ปรับเปลี่ยนและแก้ไขปรับปรุง และเพื่อให้พระสังฆาธิการได้ปรับตัวเพื่อทำงานเชิงรุกเพื่อให้เกิดการกระตุ้นงานคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้นผู้วิจัยเห็นความสำคัญและมีความสนใจทำวิจัยในเรื่องบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลยพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งและหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลยได้ ส่งเสริมปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ (ธรรมยุต) ในเขตจังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบพระสังฆาธิการที่มี อายุ พรรษา ตำแหน่งและระดับการศึกษาต่างกันความคิดเห็นต่อบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมผสานกับวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดเลยจำนวนทั้งหมด 412 รูป หาขนาดตัวอย่างสูตรทายาแมน (Yamane, 1973; อ้างอิงมาจาก สุวิมลตริกานันท์, 2546 : 198) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 201 รูป

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลย เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา ตำแหน่งพระสังฆาธิการ วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ(Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลย 5 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)(บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 102-103) ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆ ในบทบาทและหน้าที่พระสังฆา

การในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์จังหวัดเลย ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) ตอนที่ 4 และแนวทางการสัมภาษณ์ เป็นแนวทางการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview Guide) เพื่อสัมภาษณ์พระสังฆาธิการ ซึ่งเป็นแนวคำถามในลักษณะยืดหยุ่นที่ต้องการข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กับพระสังฆาธิการที่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มเป้าหมาย (Purposive Sampling) จำนวน 11 รูป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ทำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ไปยังพระสังฆาธิการพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลที่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) ผู้วิจัยลงพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ทำการชี้แจงแล้วแจกแบบสอบถามให้กับพระสังฆาธิการทราบเพื่อตอบแบบสอบถาม จากนั้นส่งข้อมูลกลับมายังผู้วิจัย 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ใช้หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปตาราง 2) บทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากขอบเขตของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการแบบสอบถามผลที่ได้จากการแปลผล (สำเร็จ จันทรสุวรรณ, 2547) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการในบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย ในพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นจำแนกตาม มี อายุ พรรษา ระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษาใช้สถิติทดสอบค่าที (Independentt-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 4) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลย ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพในพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลย ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่และพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Approach) แล้วนำเสนอแบบบรรยายความเรียง (ชาย โพลิตา, 2556: 187)

ผลการวิจัย

จากการศึกษา บทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลย (ธรรมยุต) โดยรวมทั้ง 5 ด้าน บทบาทและหน้าที่ของพระสังฆาธิการอยู่ในระดับมากเพื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลศึกษาของพระครูสุ

ชาตวิมุติกิจ (เฉลิมชัยอภิชาติ) (2554) วิจัยเรื่องบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอมหาราชจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นในด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ อยู่ในระดับมากส่วนความคิดเห็นในด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับ ปานกลาง

จากผลจากการเปรียบเทียบ ด้านอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันของพระสังฆาธิการ มีบทบาทในระดับการปฏิบัติหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดเลย (ธรรมยุต) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสังฆาธิการที่มีอายุไม่เท่ากันแต่มีความคิดเห็น ตลอดทั้งความรู้ความเข้าใจไม่เหมือนกัน จึงทำให้ความคิดเห็นสอดคล้องกับผลวิจัยของ พระมหาณัติเถียรธรรมโม (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการ ในการบริหารปกครองกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดพังงา” ผลวิจัยพบว่าพระสังฆาธิการที่มีอายุและจำนวนพรรษาต่างกัน มีบทบาทในการบริหารปกครองกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาด้านพรรษา พบว่า พรรษาที่แตกต่างกันของพระสังฆาธิการในระดับการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดเลย (ธรรมยุต) มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานและความคล่องตัวรวมทั้งการเผยแผ่ทั้งๆด้านพระภิกษุผู้มีพรรษาที่ต่างกันอย่างมีความเข้าใจในการเผยแผ่ให้ความรู้ความละเอียดแตกต่างกันไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาณัติเถียรธรรมโม (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดพังงา” ผลวิจัยพบว่า บทบาทการปฏิบัติงานในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัด พบว่า พระสังฆาธิการที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งของพระสังฆาธิการในระดับการปฏิบัติบทบาทและหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยในจังหวัดเลย (ธรรมยุต) มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสังฆาธิการคณะธรรมยุตในเขตจังหวัดเลยนั้นมีความรู้ความสามารถไม่เหมือนกันพระสังฆาธิการบางรูปมีระดับการศึกษาที่สูงจึงมีความรู้ความสามารถไม่เหมือนกันและสอดคล้องกับผลวิจัยของพระมหาอนันท์ อนันโท (นรมาตโร) (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักสิกขาอุปัชฌายธรรม 7” ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักสิกขาอุปัชฌายธรรม 7 ในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดชุมพร พบว่า ตำแหน่งพระสังฆาธิการ ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่พระสังฆาธิการนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.05 ผลการศึกษาวุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า วุฒิการศึกษาทางธรรมของ

พระสังฆาธิการ ในระดับการปฏิบัติบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดเลย (ธรรมยุต) มีความแตกต่างกันอาจเป็นเพราะพระสังฆาธิการมีระดับการศึกษาทางปริยัติธรรมไม่เท่ากันย่อมมีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้ไม่เท่ากันซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ พระเกษมศักดิ์ วรสกุโข (อาสนะทอง) (2555) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า พระภิกษุที่มีการศึกษาทางธรรมที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการศึกษาวุฒิการศึกษาทางโลกพบว่า วุฒิการศึกษาทางโลกของพระสังฆาธิการในระดับการปฏิบัติบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดเลย (ธรรมยุต) จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางโลกความแตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสังฆาธิการมีวุฒิการศึกษาทางโลกมีระดับการศึกษาไม่เหมือนกันจึงทำให้ความคิดเห็นในบทบาทหน้าที่ที่มีลักษณะแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลวิจัยของกับพระเกษมศักดิ์ วรสกุโข (อาสนะทอง) (2555) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผลวิจัยพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการในอำเภอชุมแสงอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การวุฒิสามัญมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ ผลการศึกษาวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมของพระสังฆาธิการในระดับการปฏิบัติบทบาทและหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตเลย (ธรรมยุต) ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลวิจัยของพระมหาพนธ์เตียรธรรมโม (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการ ในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ จังหวัดพังงา” ผลวิจัยพบว่าบทบาทการปฏิบัติงานในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดพังงา พบว่าพระสังฆาธิการทางเปรียญธรรมต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน

แบบสัมภาษณ์ ผลจากการสัมภาษณ์ข้อคำถามทั้ง 3 ข้อจากพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองในบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ ในเขตจังหวัดเลย (ธรรมยุต) ทั้ง 5 ด้านคือ

ด้านการปกครอง โดยภาพรวมพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือควรศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมเป็นหลักในการปกครองคณะสงฆ์และกฎหมายบ้านเมืองด้วย ด้านการศาสนศึกษา โดยภาพรวมเห็นความสำคัญและควรส่งเสริมสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาทุกระดับคือปริยัติธรรม ระดับการศึกษาสามัญเปรียญธรรมและสุดท้ายระดับอุดมศึกษาขึ้นไปพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองแสดงให้เห็นความสำคัญไปในทิศทาง

เดียวกัน ด้านการศึกษาสงเคราะห์โดยรวม พระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในการสนับสนุนและส่งเสริมจัดหากองทุนเพื่อสงเคราะห์ทั้งพระภิกษุสามเณรตลอดทั้งเด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาสได้เข้ามาศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในวัดที่มีแล้วให้มาก และให้ได้ศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงๆขึ้นไปด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยรวม ควรเห็นความสำคัญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาขึ้นภายในวัดส่งเสริมและอบรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนและพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้านการสาธารณสุขการโดยรวม พระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในการบริหารจัดการการบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นภายในวัดนั้นจะต้องประสานงานให้หน่วยงานในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการหาปัจจัยในการสนับสนุนในการบูรณปฏิสังขรณ์เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาสืบไปและ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยรวมนั้นพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือให้รู้จักการใช้สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคให้ความสำคัญต่อคนทุกคน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการเคารพกฎหมายบ้านเมืองในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

บทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดเลยโดยรวม 5 ด้านโดย พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบ อายุ พรรษา ตำแหน่ง และระดับการศึกษาพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขต จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากแบบสัมภาษณ์เจ้าคณะพระสังฆาธิการจำนวน 11 รูป โดยภาพรวมพบว่า เจ้าคณะผู้ปกครองที่ตอบแบบสัมภาษณ์มีแนวคิดไปในทางเดียวกันทั้ง 5 ด้านสรุปได้ดังนี้คือ ต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบูรณปฏิสังขรณ์ ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและความสามัคคีเคารพในกฎหมายบ้านเมือง กฎมหาเถรสมาคม และปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

สรุป

1. สภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่พระสังฆาธิการมีอายุ 41-60 ปี จำนวน 123 รูป คิดเป็นร้อยละ 61.2 พระสังฆาธิการอายุ 20-40 ปีมีจำนวน 71 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาคือพระสังฆาธิการอายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวน 7 รูป คิดเป็นร้อยละ 3.5 พรรษา 21-40 พรรษาจำนวน 94 รูป คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมาคือ 5-20 พรรษา จำนวน 70 รูป คิดเป็นร้อยละ 34.8 และมีพรรษาน้อยสุดคือ 41พรรษาขึ้นไป จำนวน 37 รูป คิดเป็นร้อยละ 18.4 ที่มีตำแหน่งระดับเจ้าอาวาสจำนวน 133 รูป คิดเป็นร้อยละ 66.2 รองลงมาคือ เจ้าคณะตำบลจำนวน 56 รูป คิดเป็นร้อยละ 27.9 รองลงมาอีกคือเจ้าคณะอำเภอขึ้นไป 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 5.9 ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมคือนักธรรมตรีมีจำนวน 116 รูป คิดเป็นร้อยละ 57.7

รองลงมาคือนักธรรมชั้นโทมีจำนวน 44 รูป คิดเป็นร้อยละ 21.9 นักธรรมชั้นเอกมีจำนวน 41 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.4 วุฒิการศึกษาทางโลกคือระดับประถมศึกษาที่มีจำนวน 135 รูป คิดเป็นร้อยละ 67.2 ระดับมัธยมศึกษาจำนวน 45 รูป คิดเป็นร้อยละ 22.4 ระดับปริญญาตรีมีจำนวน 11 รูป คิดเป็นร้อยละ 5.5 และระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 4.9 และมีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม 1-3 จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 1.5 รองลงมาคือเปรียญธรรม 4-6 จำนวน 2 รูป คิดเป็นร้อยละ 0.99

2. ผลการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขต จังหวัดเลย โดยรวม ทุกด้าน ทั้งหมด 5 ด้านโดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอการบรรยาย พบว่า อยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 3.62$) เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือด้านการปกครอง ($\bar{X} = 4.09$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X} = 2.76$) ตามลำดับ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทและหน้าที่ พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์ในเขต จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานพระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษา ตำแหน่ง ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในบทบาทและหน้าที่พระสังฆาธิการในการส่งเสริมประชาธิปไตยของคณะสงฆ์แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่า อายุ พรรษา ตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยความมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ที่แตกต่างด้วยวิธีของ Scheffe' พบว่า ด้านอายุแตกต่างกันโดยรวม 2 คู่ได้แก่ 2 คู่ คืออายุ 20-40 ปี กับ 41-60 และคู่ อายุ 20-40 ปีกับ อายุ 61ปีขึ้นไปนั้นไม่พบความแตกต่างรายคู่ ด้านพรรษา พบว่า แตกกันโดยรวมจำนวน 3คู่ได้แก่ คือพรรษา 5-20 กับ 21-40 พรรษา 5-20 ปี กับ 41 พรรษาขึ้นและพรรษา 21-40 กับ พรรษา 41ขึ้นไปนั้นไม่พบรายคู่ที่แตกต่างด้านตำแหน่ง พบว่าโดยรวม จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ด้าน เจ้าอาวาสกับเจ้าคณะตำบล นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ และด้าน ระดับการศึกษา โดยแยกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ด้านวุฒิทางธรรมและวุฒิทางโลก พบว่า ด้านวุฒิทางธรรม โดยรวม พบจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ระดับนักธรรมชั้นเอกกับชั้นตรี นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ และด้านวุฒิทางโลก พบว่าโดยรวม จำนวน 4 คู่ได้แก่ ประถมศึกษา กับมัธยมศึกษา ประถมศึกษากับปริญญาตรี ประถมศึกษา กับสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีกับ สูงกว่าปริญญาตรี นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

4. วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ เจ้าคณะผู้ปกครองจำนวน 11 รูป สรุปรวมเป็นแต่ละด้านดังนี้

4.1 ด้านการปกครองโดยภาพรวมพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือควรศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ

ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมเป็นหลักในการปกครองคณะสงฆ์และกฎหมายบ้านเมืองด้วย

4.2 ด้านการศึกษา โดยภาพรวมเห็นความสำคัญและควรส่งเสริมสนับสนุนให้พระภิกษุ สามเณรได้รับการศึกษาทุกระดับคือปริยัติธรรม ระดับการศึกษาสามัญเปรียญธรรม และสุดท้ายระดับอุดมศึกษาขึ้นไปพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองแสดงให้เห็นความสำคัญไปในทิศทางเดียวกัน

4.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ โดยภาพรวม เจ้าคณะผู้ปกครองให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในการสนับสนุนและส่งเสริมจัดหากองทุนเพื่อสงเคราะห์ทั้งพระภิกษุ สามเณรตลอดทั้งเด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสได้เข้ามาศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในวัดที่มีแล้วให้มาก และให้ได้ศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงๆขึ้นไป

4.4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยภาพรวม ควรเห็นความสำคัญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาขึ้นภายในวัดส่งเสริมและอบรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนและพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

4.5 ด้านการสาธารณูปการ โดยภาพรวม เจ้าคณะผู้ปกครองให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในการบริหารจัดการการบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นภายในวัดนั้นจะต้องประสานงานให้หน่วยงานในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการหาปัจจัยในการสนับสนุนในการบูรณปฏิสังขรณ์เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาสืบไป

4.6 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยภาพรวม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยนั้นพระมหาเถระเจ้าคณะผู้ปกครองให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือให้รู้จักกาใช้สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคให้มีความสำคัญต่อคนทุกคน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การเคารพกฎหมายบ้านเมืองในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีข้อตกลงร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับการเข้มงวดในด้านการปกครอง โดยเฉพาะการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและคำสั่งของมหาเถรสมาคม

2. ควรจัดให้มีกองทุนส่งเสริมทางการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรจัดส่งให้พระภิกษุในสังกัดเข้าอบรมการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ในการจัดทำข้อมูลต่างๆ ภายในวัด และเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

เอกสารอ้างอิง

ชาย โพธิสิตา. (2556). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร:อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น
- ณรงค์ พ่วงพิศ. (2548). หนังสือเรียน สารการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และวัฒนธรรมสาระประวัติศาสตร์ ม.2. กรุงเทพมหานคร : ไทยร่มเกล้า.
- พระครูสุชาตวิมูถกิจ (เฉลิมชัย อภิชาติ). (2555). บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเกษมศักดิ์ วรสุโข (อาสนะทอง). (2555). บทบาทพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอยะรังจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมณเถียร วรธมโม. (2556). บทบาทพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอานนท์อานนโท (นรมาตร). (2552). การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักกติกุ์บริหารนิยธรรม 7. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวิมล ติรกันันท์. (2546). การเลือกใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). เทคนิคการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพยุคใหม่เน้นพฤติกรรมมนุษย์ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมนิมิต.
- สำเริง จันทสุวรรณ. (2547).ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น*

Dhittadhammacaddasangwattaniccadhamma Usage Practices
Personnel Local Administrative Organizations Ampherpheuweang
Khonkaen Province

พระครูปรีชาธรรมสถิต (ชั้นเสียง)

Phrakhru Preechathammasathit (Khonsaing)

พระประภาส ปณฺญาคโม

Phrapaphas Panyakamo

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya

E-mail: Preechathammasathit@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากร 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 400 คน โดยการหากลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยการเปิดตารางการสุ่มตัวอย่างของเครซี (Krejcie) และมอร์แกน (Moregan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 201 คน และใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และแบบตามสะดวก (Convenience Random Sampling) และทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 คนโดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน 2559 ถึง เดือน มีนาคม 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t - test (Independence Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way

* Received 22 February 2020; Revised 5 April 2020; Accepted 11 May 2020

ANOVA) และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.83$) โดยในรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดิ) ($\bar{X} = 4.85$) ด้านกัลยาณมิตตทา (กัลยาณมิตร) ($\bar{X} = 4.84$) ด้านสมาชิวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) ($\bar{X} = 4.82$) และด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) ($\bar{X} = 4.80$)

2. บุคลากรที่มีเพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง อยุ่งานต่างกัน มีการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นบุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมด้านอารักขสัมปทาแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม คือ ด้านขยันหาผู้บริหารควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้บุคลากรควรที่จะมีความขยันและปรับวิธีการทำงานให้ทันสมัยและเกิดประโยชน์สูงสุดด้านการรักษาดิ ผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรในการช่วยกันดูแล รักษาทรัพย์สินของทางราชการ และรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากที่สุดอย่างคุ้มค่าและประหยัดด้านกัลยาณมิตร ผู้บริหารควรคำนึงถึงการทำงานเป็นทีมของหน่วยงาน บุคลากรคือผู้ให้บริการประชาชน และการเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการและการประสานงาน สามารถให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้านดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ผู้บริหารควรที่จะให้คำแนะนำ โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติและปรับใช้ในการดำรงชีวิต

คำสำคัญ: ทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม, บุคลากร, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The aims of this research were 1) to study the personnel's application of the dhamma called 'Diṅkīhadhammikattā-saṁvattanika-dhamma (virtues leading to temporal welfare)' at work, 2) to compare the personnel's application of the dhamma at work, classified by the samples' personal factors and 3) to study the ways of effective dhamma application of the personnel. The study employed a mixed research method. For the quantitative research, 201 samples were

selected from the total of 400 in PhuWieng District, KhonKaen according to the formula of Krejcie and Moregan; by Stratified Random Sampling and Convenience Random Sampling. For the qualitative research, selected by Purposive Random Sampling, 5 administrators of Sub-district Administrative Organizations in PhuWieng District, KhonKaen were interviewed. The data gathering began from April 2016 to March 2017. The tools used in this study were a questionnaire and an interview form. The statistics used to analyze the data were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test (Independent Samples), OneWay ANOVA and Least Significant Difference: LSD.

The research results were as follows:

1. The statistical score of the personnel's application of 'Dīññhadhammikatthasāṇvattanika- dhamma at work in the research area in both overall and each item aspects was at a high level ($\bar{X}$ = 4.83), respectively ranked from the aspects of 'to be endowed with watchfulness ($\bar{X}$ = 4.85, Pāli: ārakkhasampad ā); 'association with good people ($\bar{X}$ = 4.84, Pāli: kalaya ṇamittat ā); 'balanced livelihood ($\bar{X}$ = 4.82, Pāli: samaj īvit ā); 'to be endowed with energy and industry ($\bar{X}$ = 4.80, Pāli: u tṭh ānasampad ā).

2. The personnel with differences in gender, education and position applied the dhamma at work indifferently. This denied the hypothesis determined. The personnel with different age applied the dhamma differently.

3. The ways to develop the application of the dhamma is that in the aspect of u tṭh ānasampad ā, the administrators should organize the training to develop the efficiency of the personnel to work effectively; the personnel should be diligent and be able to adjust their working methods to be modern and to earn highest benefit; in the aspect of ārakkhasampad ā, the administrators should raise awareness for the personnel to take care of the official facilities and use them for the highest benefits; in the aspect of kalaya ṇamittat ā, the administrators should consider teamwork of the units as the personnel are the service providers, they should be friendly, collaborative and be able to execute the assigned works; in the aspect of samaj īvit ā, the administrators should employ the King's Sufficient Economy Philosophy to practice and apply in their daily life.

Keywords: Diṭṭhādharmikāttha-samvattanika-dhamma, Personnel, Sub-district Administration Organization

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครองการบริหารการบริการงานบุคคล การเงินและการคลังรวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ โดยมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริหารสาธารณะ การจัดสรรสัดส่วนภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิก และผู้บริหารสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้งให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและให้มีหน้าที่จัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพในเรื่องดังกล่าว ให้มีการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมองค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นองค์กรหนึ่งที่ขึ้นอยู่กับองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีทรัพย์สินงบประมาณและเจ้าหน้าที่เป็นของตนเองตลอดจนมีอำนาจอิสระในการจัดบริการในพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้จึงนับได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2496 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่มีผลบังคับใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 1,619 แห่ง โดยแบ่งไปตามพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ในพื้นที่เขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นมีองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 1 แห่งคือ องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลภูเวียงมีบุคลากร จำนวน 21 คน ซึ่งบุคลากรแต่ละคนก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลองค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางหลักการบริหารการจัดการบ้านเมืองที่ดีที่ระบุว่า 1.งานองค์การบริหารส่วนตำบลจะประสบความสำเร็จมิได้หากขาดบุคลากร 2. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีความขยันหมั่นเพียรรู้จักดูแลหาทรัพย์สินสมบัติ มีการทำงานเป็นทีมงานและรู้จักใช้จ่ายอย่างพอเพียงจึงจะทำให้การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ 3. ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า หลักทศพิธราชธรรม อันประกอบไปด้วย 1.อุกฤษฏ์สัมปทา 2. อารักขสัมปทา 3. กัลยาณมิตตตา 4. สมชีวิตตา เพื่อเป็นการศึกษาเชิงบูรณาการหลักธรรมกับการปฏิบัติงานดังนั้นการบริหารราชการที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความ

จำเป็นมีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น
2. การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ การวิจัยเรื่องการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถาม และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2.1) ประชากร ได้แก่ บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 420 คน 2.2) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่บุคลากรพนักงาน เจ้าหน้าที่งานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น รวมถึงประชาชนในชุมชน ในเขตตำบลกู่เวียงจำนวน 420 คน โดยการหากลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยการเปิดตารางการสุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน ที่จำนวน 201 คน และใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการแจกแบบสอบถามให้แต่ละส่วนบุคลากรตามสัดส่วนที่เหมาะสม 2.3) กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 คน คือ ปลัดอำเภอ ท้องถิ่นอำเภอ นายก อบต.ก้านัน พัฒนาชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

1.1) แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อายุงาน และตำแหน่ง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับการปฏิบัติงาน ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งคำถามตามระดับความคิดเห็น ออกเป็นรายด้าน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านอุทฺฐานสัมปทา (การขยันหา) 2) ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดี) 3) ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร) 4) ด้านสมาชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) จำนวนด้านละ 9 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 4 ข้อ

2.2. แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อนามสกุล อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน จากผู้ปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรีจำนวน 4 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1) แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1.1) ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากหัวหน้าศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตขอนแก่น ถึงผู้บังคับบัญชา(หัวหน้าหน่วยงานที่ทำการวิจัย)

4.1.2) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อนายกของสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

4.1.3) ทำการเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบเรียบร้อยแล้ว 4.1.4) ตรวจสอบความถูกต้อง

ความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2) แบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.2.1. ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสัมภาษณ์จากหัวหน้าศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตขอนแก่นถึง ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน

4.2.2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์ 4.2.3.นัดหมายการสัมภาษณ์

4.2.4. ดำเนินการสัมภาษณ์ 4.2.5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ สถิติพรรณนา(Descriptive Statistics) 1) ใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล 2) ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อธิบายข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกุเวียงจังหวัดขอนแก่น นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) 1) ใช้สถิติทดสอบค่าที่ t - test (Independence Samples) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม 2) ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

5.2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง“การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น” ตามความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีประเด็นการอภิปรายผลจำแนกตาม 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน

อุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดี) ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร) ด้านสมาชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) เพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จากการวิจัยพบว่า การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร) มีการอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง มีความผูกพันรักกันในหมู่คณะ มีความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกัญญา สร้อยฟ้า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยียอำเภอนาเยียจังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 4 ด้านคืออุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น อารักขสัมปทาความถึงพร้อมด้วยการรักษา กัลยาณมิตตตาความเป็นผู้มีมิตรดี สมาชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) จากการวิจัยพบว่า บุคลากรมีการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เป็นผู้กระตือรือร้น เพราะการทำงานในระบบราชการมีเงื่อนไขเวลาที่จะต้องปฏิบัติงานในการให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่มาติดต่องานด้วยความเต็มใจซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายเฉลิมศักดิ์ เสาวรัตนพงษ์ที่กล่าวว่า ในการปฏิบัติงานมีความจำเป็นที่จะต้องทำงานกันเป็นทีม เป็นลักษณะที่ดีของหน่วยงานและเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับความอดทนและความขยันหมั่นเพียรในการทำงานเพื่อความสำเร็จของงาน เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนางสาวสุกัญญา สร้อยฟ้าได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยียอำเภอนาเยียจังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 4 ด้านคืออุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น อารักขสัมปทาความถึงพร้อมด้วยการรักษา กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี สมาชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ด้านอารักขสัมปทา (รักษาคดี) จากการวิจัยพบว่า การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พยายามดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการมิให้เสียหาย รู้จักรักษาทรัพย์สินของทางราชการโดยมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอมิให้สูญหาย ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายวิรัช บัวหนองที่กล่าวว่า บุคลากรทุกคนในหน่วยงาน มีความรักและหวงแหนทรัพย์สินของทางราชการเปรียบเสมือนทรัพย์สินของทางราชการ เป็นของตนเอง โดยรู้จักวิธีใช้และรักษาให้ใช้การได้เป็นอย่างดี และผลงานวิจัยของ รัชพล ยอดพรมทองได้ทำการวิจัยเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับการบริหารเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านเจ้าฉ่า อำเภโพนทอง จังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่าหลักพุทธธรรมกับการบริหารเศรษฐกิจชุมชนบางเจ้าฉ่า อำเภโพนทอง จังหวัดอ่างทอง ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม 4 (หัวใจเศรษฐกิจ) มีการนำหลักพุทธธรรมดังกล่าวมาใช้ในการบริหารเศรษฐกิจชุมชนทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ด้านกัลยาณมิตรตตา (กัลยาณมิตร) จากการวิจัยพบว่า การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่ามีความใส่ใจ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ที่มาติดต่องาน ไม่เลือกที่จะปฏิบัติโดยให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคน กับผู้ที่มาติดต่องาน ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายวิระศักดิ์ แสนกอง ที่กล่าวว่า การที่บุคลากรและองค์กรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือกับบุคคล/ส่วนราชการ ประชาชนที่มาติดต่องาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระครูโพธิธรรมานุกุล (บรรเทาชุดจีน) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมเพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน (2554)” ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา คือหลักพระโยชนในปัจจุบัน 4 อย่าง บ้างเรียกว่า หัวใจเศรษฐกิจ อุ อา กะ สะ อาจเรียกสั้นๆ ว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถะ (เนื่องจากอรรถะ แปลว่า ประโยชน์อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีประโยชน์ ซ้ำซ้อนกันสองคำก็ได้) หรืออาจเรียกเต็มๆว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้น เพื่อประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มี ทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม 4 ประการคือ (1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่นขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบภาระงาน เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการทำงานนั้น ประกอบด้วยปัญญาเครื่องสอดส่อง อันเป็นอุบายในการทำงานนั้น ให้สามารถทำได้สำเร็จ (2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ (ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม) เขารักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูล ไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่างๆ (3) กัลยาณมิตรตตา คบคนดี ไม่คบคนชั่ว อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมใด ย่อมดำรงตน เจริญ สนทนากับบุคคลในบ้าน

หรือนิคมนั้นซึ่งเป็นผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา และ (4) สมชีวิตา อยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคืองนัก ด้วยคิดว่า รายได้ของเราจะต้องเหนือรายจ่าย และรายจ่ายของเราจะต้องไม่เหนือรายได้

4. ด้านสมาชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) จากการวิจัยพบว่า การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคัธธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการที่ข้าราชการดำรงตนอยู่อย่างพอเพียงและน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับกับคำสัมภาษณ์ของนายประยูร พรหมนนท์ ที่กล่าวว่า บุคลากรทุกคนจะต้องดำรงตนอยู่อย่างพอเพียงใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายไม่ฟุ่มเฟือย โดยน้อมนำเอาพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และผลงานวิจัยของ พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี (จันตะ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา (2547)” ผลการวิจัยพบว่าพุทธธรรมและเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กันอย่างสำคัญโดยแนวคิดทางเศรษฐกิจที่ปรากฏในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความสอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาโดยหลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแยกกล่าวได้ 4 ประเด็น คือ 1)หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการผลิต 7 ประการ คือเรื่องสุขของคฤหัสถ์ ความไพบุลย์ ขุมทรัพย์สี่อย่างประโยชน์ของมนุษย์ ปรีเยสนาหรือการแสวงหา แนวทางแห่งความสำเร็จแม้จะด้วยโภคทรัพย์โดยชอบธรรมของคฤหัสถ์และเรื่องเบญจศีลเบญจธรรม 2) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริโภค 6 ประการ คือปัจจัยสี่, เป้าหมายของการบริโภค สันโดษ การจัดสรรทรัพย์ใช้ หลักว่าด้วยความตั้งมั่นแห่งตระกูลและอบายมุขคือทางแห่งความเสื่อมทรัพย์ 3) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแลกเปลี่ยนซื้อขาย 4 ประการคือ หลักอาชีวะฐานมกศีล คุณสมบัติของนักการค้าที่ดี, เหตุที่ทำให้การค้าขายขาดทุนและได้กำไร และ หลักอัปมาทธรรม 4) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดสรร จัดการผลผลิต 2 ประการคือ หลักสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และหลักกอคติสี่อย่าง

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคัธธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีเพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคัธธรรมในการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้ อธิบายได้ว่าความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่ตอบแบบสอบถามทุกประเภทมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อาจเป็นเพราะปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มิได้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม นี้โดยตรง

บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ที่ตอบแบบสอบถามทุกประเภทมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มิได้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม นี้โดยตรง

บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ที่ตอบแบบสอบถามทุกประเภทมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มิได้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม นี้โดยตรงเป็นต้น

สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น ผลจากการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีปัจจัยส่วนบุคคลดังนี้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่นเมื่อจำแนกตามเพศพบว่าเป็นเพศชายจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 29.85 เป็นเพศหญิงจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 70.15 มีอายุ 25– 35 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.33 อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 อายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.92 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 59.70 ระดับปริญญาตรี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 34.83 และมีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.47 อายุงาน 0-5 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 35.82 อายุงาน 5-10 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 58.71 อายุงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.47 ตำแหน่งงานผู้บริหารระดับสูงจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.98 ตำแหน่งงานระดับหัวหน้าหน่วย / แผนก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.96 ตำแหน่งพนักงาน / ลูกจ้างจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 87.06

2. การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.83$) โดยในรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดิ) ($\bar{X} = 4.85$) ด้านกัลยาณมิตตดา (กัลยาณมิตร) ($\bar{X} = 4.84$) ด้านสมาชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) ($\bar{X} = 4.82$) และด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) ($\bar{X} = 4.80$)

3. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ บุคลากรที่มีอายุงานต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดจากแบบสอบถามของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นตอบแบบสอบถามการใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นดังนี้

1. ด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา)พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุดการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือประโยชน์ของชาติเป็นหลักการทำงานด้วยความตั้งใจ อดทน ขยัน จะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองอย่างสม่ำเสมอตามลำดับ

2. ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดิ) พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูเวียงจังหวัดขอนแก่น ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดิ)คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงทรัพยากรของทางราชการรู้จัก

ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากที่สุด อย่างคุ้มค่า และประหยัดมีการสำรวจวัสดุสำนักงานเป็นประจำทุกเดือนสามารถพร้อมใช้ทรัพยากรของทางราชการได้ทุกเมื่อตามลำดับ

3. ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร) พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร) คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ควรมีกัลยาณมิตรที่ดีจะช่วยให้ท่านเป็นคนที่ดีมาก บุคลากรต้องบริการประชาชน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ บุคลากรควรมีความเสมอภาคกับทุกคนทุกภาคส่วนและให้เกียรติกับเพื่อร่วมงานในทุกระดับชั้น ตามลำดับ

4. ด้านสมาชิวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ด้านสมาชิวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) คือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ใช้หลักปรัชญาพอเพียงในการใช้ชีวิตและไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ทำตัวเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน วางแผนการใช้งบประมาณ (เงินเดือน) อย่างเหมาะสม และการทำงานอย่างมีความสุขต้องมีความซื่อสัตย์และมีความรักองค์กรตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การควรจัดโครงการการพัฒนาการปฏิบัติงานแบบยั่งยืนโดยใช้การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เข้ามาดำเนินงาน

1.2 ควรจัดให้มีโครงการอบรมทรัพยากรแบบถาวร

1.3 จัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการสัมมนาร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น

1.4 จัดให้มีโครงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 บุคลากรควรศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกฎหมาย ต่างๆเป็นประจำ เพื่อทันต่อเหตุการณ์และนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง

2.2 ควรสร้างวินัยในการอบรมทรัพยากรโดยการอบรมทรัพยากรเป็นประจำ และมีการสร้างบัญชีครัวเรือน

2.3 ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานโดยไม่เอาเปรียบและแบ่งเบาภาระหน้าที่ซึ่งกันและกัน

2.4 นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจมาใช้และปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น

3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับ การทำงานเป็นทีมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น

3.3 ควรศึกษาแนวทางการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอกู่เวียง จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2530). สถิติข้อมูลการศึกษาท้องถิ่น ปีการศึกษา 2550.

กรุงเทพมหานคร : อาสาวิชาดินแดน. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น.

(2551).กรุงเทพมหานคร : สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น.
กิตติพันธ์ รุจิกรกุล. (2529). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเอส พรินต์เฮาส์.
ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2535). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทพพนม เมืองแมนและสวีส สุวรรณ. (2529). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

เทเลอร์.อั่งใน ธงชัย สันติวงษ์. (2543). องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

นพพงษ์ บุญจิตราตุล. (2523). หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการบริหารการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญมี แท่นแก้ว. (2539). จริยศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินต์เฮาส์.
ประครอง กรรณสูตร. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:ด้านสุทาการพิมพ์.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). คำวัด. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). พุทธวิธีการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 16.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

สุวรี ศิริโกการภิมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

พระครูโพธิธรรมานุกุล (บรรเทา ชุตินฺธ). (2554). ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีมิกัดถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาศิริวัฒน์ อริยมณี (จันทะ). (2554). ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีมิกัดถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิตพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คุณลักษณะภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา*

The Monks Leadership for Buddhist Propagation

สิน งามประโคน

Sin Ngamprakhon

พระครูโสภาสนนทกิตต์

Phrakhru Opasonthakit

พระมหาสมบัติ ธนปณฺโญ

Phra Maha Sombat Thanapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: SinNgamprakhon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำ วิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำ และศึกษาเครือข่ายของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำนวน 10 รูป/คน และการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาเนื้อหา (Content Analysis) ตามที่กำหนดผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ด้านจักษุมา มีวิสัยทัศน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ ศึกษาความรู้ตามหลักพระพุทธศาสนา สร้างมนุษยสัมพันธ์ในบริบทของสังคม ด้านวิริโร พระสงฆ์ต้องมีความรู้หลักพุทธศาสนาเป็นอย่างดีมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติกรรมฐาน เผยแพร่หลากหลายรูปแบบ ใฝ่ปฏิบัติด้วยจิตศรัทธาด้านนิสสัยสัมพันธ์โนสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน มีคุณธรรมด้านพรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และหลักกัลยาณมิตรธรรม เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล

พบว่า มีความศรัทธา ความรู้ ความสามารถ วิสัยทัศน์ มนุษยสัมพันธ์ เป็นต้นแบบในการปฏิบัติและเป็นเอตทัคคะในทางพระพุทธศาสนา ในส่วนของพระสงฆ์ไทย พบว่า มีความศรัทธา มีความรู้ ความสามารถในการประยุกต์หลักพุทธธรรมเข้ากับบริบทของสังคมในปัจจุบัน มีวิสัยทัศน์และมนุษยสัมพันธ์เป็นกัลยาณมิตร ได้รับสมณศักดิ์ตามความรู้ ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละสาขาทั้งสายวิชาการและสายปฏิบัติเครือข่ายของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ระดับวิชาการ มีคุณลักษณะด้านจักษุมาในสมัยพุทธกาล ได้แก่ พระสารีบุตรเถระ พระมหาโมคคัลลานเถระ พระมหากัสสปเถระ ได้เป็นกำลังที่สำคัญในการ

* Received 23 February 2020; Revised 10 April 2020; Accepted 15 May 2020

เผยแพร่วรรณกรรมพระพุทธศาสนาโดยแต่ละองค์นั้นมีความโดดเด่นในการเผยแพร่วรรณกรรมด้วยอัตลักษณ์ในรูปแบบของตนเองที่พระพุทธเจ้าได้ยกย่อง สมัยปัจจุบัน ได้แก่ พระมหาสมปอง ตาลปุตโต มีการจัดทำหนังสือ เอกสาร สื่อออนไลน์ทั้งใน youtube เว็บไซต์ ที่เป็นผลงานการเผยแผ่และท่านยังมีเครือข่ายร่วมกับพระภิกษุรุ่นใหม่ในการจัดทำค่ายคุณธรรม พระมหาวิฑูริย์ วชิรเมธี ท่านได้สร้างมหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์เพื่อเป็นทางเลือกให้กับพุทธศาสนิกชนทั่วโลก เป็นต้นแบบของพระนักคิด นักเขียนนักพัฒนา โดยท่านได้สร้างเครือข่ายเชิงวิชาการอยู่ที่ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิงตะวันจัดให้สถานที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคนไทยและชาวต่างชาติ ระดับการบริหารการศึกษา มีคุณลักษณะ ด้านวิธวิธี ในสมัยพุทธกาล ได้แก่ พระอรุณเวลกัสสปะ พระจุฬปิ่นกเถระ พระราหุลเถระ พระปุลณณมันตานีบุตรเถระ เป็นพระมหาเถระผู้มีความรู้ ความสามารถในการเผยแพร่วรรณกรรมพระพุทธศาสนาเป็นกำลังสำคัญในสมัยพุทธกาลอย่างมาก โดยตำแหน่งอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ตัวอย่าง พระอรุณเวลกัสสปะ ซึ่งเป็นพระเถระผู้ที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นอัตลักษณ์ด้านผู้มีบิรวารมาก สมัยปัจจุบัน ได้แก่ พุทธทาสภิกขุ พระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) และ พระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร. ระดับการปฏิบัติ มีคุณลักษณะ นิสัยสัมปันโน ในสมัยพุทธกาล ได้แก่ อัญญาโกณฑัญญะ พระโสณกุฎทิมมณเถระเป็นพระมหาเถระที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ในการเผยแผ่วรรณกรรมพระพุทธศาสนาและสร้างศรัทธาแก่ประชาชน สมัยปัจจุบัน ได้แก่ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท)พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) และสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาก อาสโภ) พระมหาเถระทั้ง 4 ท่าน ได้เผยแพร่วรรณกรรมพระพุทธศาสนาด้วยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธศาสนิกชน ทำให้มีลูกศิษย์มากมายในการเผยแพร่วรรณกรรมพระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

คำสำคัญ: คุณลักษณะภาวะผู้นำ, พระสงฆ์, การเผยแพร่วรรณกรรมพระพุทธศาสนา

Abstract

The objectives of this research are to study the leadership, analyze the characters of leadership and the network of Buddhist monks for Buddhist propagation. This is a qualitative study made by documentary study, interviewing 10 monks/persons who are administrators, teachers and experts in the leadership of Buddhist propagation and analyzing the content as specified.

On the research result, it has been found that: Buddhist monks' leadership of Buddhist propagation in 3 aspects; in the aspect of Cakkhuma, they must have the view of Buddhist propagation in both domestic country and foreign country, get the knowledge of Buddhist principle and create human relation in society, in the aspect of Vidhuro, Buddhist monks must know Buddhist

principles well, be skillful in meditation practice, Buddhist propagation in several styles, attended in practice with faithfulness, in the aspect of Nissayasampanno, they must create good human relation to the people, holding the morality of 4 Brahmaviharas, 4 Sangahavatthus and Kalyanamittadhamma principle and be the spiritual leader in following Buddhist principle.

On analyzing the Buddhist monks' leadership characters of Buddhist propagation in the Buddha's time, it has been found that faith, knowledge, ability, vision and human relations would be model for practice and be Buddhist master. For Thai Buddhist monks, it has been found that they have got faith, knowledge and ability to apply the principles of Buddhahamma to the context of present society, have got vision and human relations as good friends and have got ecclesiastical titles as their knowledge and ability of Buddhist propagation in each field; academic and practical.

For the Buddhist monks' network of Buddhist propagation at academic level, having the character in the aspect of Cakkhuma, in the Buddha's time, Saliputtathera, Mahamoggallanathera and Mahakassapathera were the great powerful monks in Buddhist propagation, each of them had got prominent in propagation with their own style of master as praised by the Buddha. At present time, Phramaha Sompong Talaputto has made books, documents, media on lines on both YouTube and web site that are the works of propagation and he also has network together with new generation monks establishing the Morality Camp. Phramaha Wutthichai Vajiramedi has established the University of Buddhist Economics in order to be a choice for Buddhist people around the world, he is the model for the monks who are masters of thinking, writing and developing, he has created the academic network at Choentawan Universal Meditation Center and made it be a source of learning the principle of self- sufficient economy for Thai and foreign people.

For the characters of educational administration level, in the aspect of Vidhuro, in the Buddha's time, Uruvelkassapa, Culapanthakathera, Rahulathera and Punnamantaniputtathera were the great senior monks who had got the knowledge and ability of Buddhist propagation and also the very important powerful monks in the Buddha's time. They had got the different master positions. For example, Uruvelkassapa were praised by the Buddha as the master

of having many followers. At the present time, they are Buddhadatbhikkhu, Phrabuddhakosacan (Por. Or. Payutto) and Phrabrahmbandit, Prof. Dr.

For the characters of active level, Nissayasampanno, in the Buddha's time. Anyakondanya and Snakutikannathera were the senior monks who had got good human relations effected on creating human relations in Buddhist propagation and make the people faithful. At present time, they are Phrabodhiyanthera (JaSubhaddho), Phradhammamongolyan (LuangphoViriyangSiri ndharo), Sodetphrayannasangvon Somdet phrasangharaja Sakolmahasangha-parinayok and Somdetphrabuddhacan (At Asabho). These 4 great monks have run Buddhist propagation with practice which is a good model for Buddhist people. Hereby, they have got so many followers in their Buddhist propagation in both domestic and foreign country.

Keywords: Leadership, Monks, Buddhist Propagation

บทนำ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาลซึ่งถือเป็นแบบต้นแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนาถือเป็นศาสนาแห่งการศึกษา ที่เน้นให้พุทธบริษัทเข้าถึงแก่นของพระพุทธศาสนาด้วยปัญญา และกระบวนการพัฒนาปัญญา ก็คือการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งพระสงฆ์เป็นพุทธบริษัทที่สำคัญเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่เป็นแบบอย่างแห่งการประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและเป็นผู้ฝึกอบรมสั่งสอนศีลธรรม และจริยธรรมและเป็นผู้นำด้านจิตใจของประชาชน ซึ่งเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของพระสงฆ์เกี่ยวข้องกับหน้าที่ทางสังคมดังพระพุทธพจน์ที่ว่า "ภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย" (วิ.มहा.(แปล) 4/32/40) นี่ก็เป็นการประกาศนโยบายการออกเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้าในสมัยพุทธกาล ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างทีมงานและพระองค์ทรงมีวิสัยทัศน์และคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ยอดเยี่ยมเป็นแบบอย่างแก่พุทธบริษัทดังกล่าวที่ว่า

พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้รู้ผู้ตื่นและผู้เบิกบาน ผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ทรงได้รับยกย่องว่าเป็นพระบรมศาสดา หรือพระบรมครู ที่ทรงสั่งสอนพุทธบริษัททั้ง 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา มิเพียงแต่เป็นครูของมนุษย์เท่านั้น เป็นครูของเทวดา ดังที่ปรากฏในภาษาบาลีว่า สตถา เทวมนุสฺसानิ แปลว่า พระศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย และมีคำเสริมพระคุณว่า อนุตฺตโร ปุริสทุทฺทมฺสารถิ แปลว่า เป็นสารถี ผูกคนได้ไม่มีใครยิ่งกว่า พระนาม

เหล่านี้ แสดงให้เห็นภาวะแห่งความเป็นผู้นำที่เด่นชัดและพุทธศาสนิกชนทั้งหลายเคารพบูชาและยกย่องเทิดทูนพระองค์ในฐานะทรงเป็นนักการบริหารจัดการศึกษาสงฆ์ และผู้สอนที่ยิ่งใหญ่ ทรงมีพระปรีชาสามารถอย่างยอดเยี่ยมในการอบรมสั่งสอนและทรงประสบความสำเร็จในการสื่อสารเผยแผ่พระธรรมวินัยแก่พุทธบริษัท

จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาได้เข้ามาสู่ประเทศไทย พบว่า พระโสณะกับพระอุตระเป็นสาวกชุดแรกเข้ามาที่สุวรรณภูมิ นับเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2560 ปีดังกล่าวแล้ว (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่แก่สังคมไทยจนถึงยุคปัจจุบัน โดยอาศัยบทบาทหน้าที่ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ที่ได้สืบต่อกันมาจากแนวคิดดังกล่าว พระสงฆ์มีภูมิธรรม ปฏิบัติดี และทำหน้าที่รักษาพุทธพจน์ ปกป้องพระพุทธศาสนา จัดกิจกรรมตรวจพระธรรม และวินัยโดยอาศัยผู้นำทีมงานองค์กรสงฆ์ และรู้จักสื่อสารที่ดีในการเผยพระพุทธศาสนา คำสอนของพระพุทธศาสนาได้มีการจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบให้พุทธบริษัทได้ศึกษาเล่าเรียนถึงปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยเห็นเรื่องนี้มีความสำคัญมากที่จะต้องศึกษาภาวะผู้นำของพุทธสาวกเพื่อเป็นองค์ความรู้ใหม่ นำมาเป็นแบบอย่างในการสร้างภาวะผู้นำองค์กรเพื่อสร้างทีมงานและการสื่อสารที่ดีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะเห็นว่าภาวะผู้นำเป็นบุคคลที่สำคัญมากที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำทั้งนั้น ผู้วิจัย จึงได้ศึกษาเรื่องนี้ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
3. เพื่อศึกษาเครือข่ายของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการเป็น ได้แก่

1. วิเคราะห์ข้อมูลเอกสารในพระไตรปิฎกและหนังสือ ตำรา เอกสารเกี่ยวกับการวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและนักการศึกษามาวิเคราะห์เสนอแนะจำนวน 5 คน
3. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและผู้บริหารทั้งบรรพชิตและฆราวาส จำนวน 10 รูป/คน สำหรับเก็บเกณฑ์ในการเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ 1.1 ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านจักขุมา ประกอบไปด้วย 1.1) มีวิสัยทัศน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ 1.2 มีวิสัยทัศน์ในการศึกษาความรู้ตามหลักพระพุทธศาสนา และ 1.3 มีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในบริบทของสังคม 2) ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านวิรุโรร ประกอบไปด้วย 2.1 พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องมีความรู้หลักพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี 2.2 มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติกรรมฐาน 2.3 มีความเชี่ยวชาญในการเผยแผ่หลากหลายรูปแบบ ตามพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2.4) เป็นผู้มีความใฝ่เรียนรู้และใฝ่ปฏิบัติด้วยจิตศรัทธา 3) ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านนิสสัยสัมพันธ์ประกอบไปด้วย 3.1 มีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน 3.2 มีคุณธรรมด้านพรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และหลักกัลยาณมิตรธรรม และ 3.3 เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะนิตย จันทบุตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย” ผลของการศึกษาพบว่า คุณค่าของพระพุทธศาสนาในอดีตสูงมากเนื่องจาก คุณลักษณะพิเศษหลายประการที่ศาสนาที่มีต่อสังคมในอดีตวัดเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิทยากร ภิษุเป็นผู้นำแห่งปัญญาชนจนกลายเป็นประเพณีที่ผู้ชายไทยทุกคนต้องออกบวชเรียนเพื่อรับการศึกษาและอบรมจริยธรรมคุณธรรม สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาเริ่มทรุดต่ำลงในยุคการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมสมัยใหม่มีการรับวัฒนธรรมตะวันตกอย่างเต็มรูปแบบจนละเลยจริยธรรม คุณธรรมทางศาสนาที่เป็นพื้นฐานทางสังคม ความเสื่อมโทรมของสถาบันสงฆ์ในพุทธศาสนาก่อให้เกิดความคิดที่จะปฏิรูปศาสนา ดังปรากฏการเกิดสำนักสงฆ์เกิดใหม่หลายสำนัก อาทิ สวนโมกขพลาราม สำนักสงฆ์ของวัดหลวงป่าพง วัดธรรมกาย เป็นต้น ทุกสำนักมีจุดมุ่งหมายรวมกัน คือ เพื่อปฏิรูปศาสนาให้กลับเป็นศูนย์ร่วมศรัทธาประชาชนในปัจจุบันสถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาดีขึ้น ดังปรากฏว่าคนหนุ่มสาวเยาวชนเริ่มหันมาสนใจหลักธรรม ปฏิบัติธรรมเข้าวัดมากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับการมองเห็นข้อผิดพลาดของการพัฒนาประเทศตามแบบทุนนิยม วิธีการที่จะแก้ไขปัญหาสังคมได้ คือ การกลับมายึดศาสนาธรรม เพื่อจะพัฒนาสังคมไปตามวิถีธรรมชาติดั้งเดิม ปลอดภัย ปลอดภัยและสิ่งเสพติดโดยยึดถือพระพุทธศาสนาเป็นแกนนำทางจิตใจของประชาชน (คณะนิตย จันทบุตร, 2532 : 14) และสอดคล้องกับ ชาญชัย อาจินสมาจาร กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ไว้ว่า (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2550 : 149) 1) กล้าฝัน มองดูอนาคตที่สมบูรณ์สำหรับหน่วยงานของตนเอง 2) คิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เข้าใจวิสัยทัศน์ด้วยตัวเอง 3) พู่วิสัยทัศน์ให้ชัดเจน มีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น พุด เขียนเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ และ 4) โน้มน้าวให้ผู้อื่นติดตาม พัฒนาความผูกพันของบุคคลอื่นๆ

1.2 ผลการศึกษาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง 4 ส.ดังนี้

- 1) สันติสนาอธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้งเหมือนจูงมือไปดูเห็นกับตา ประกอบไปด้วย 1.1) มีทักษะในการเผยแผ่โดยการสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน 1.2) มีทักษะในการเผยแผ่ในหลายๆ รูปแบบที่เข้าใจง่าย 2) สมาทปนาชักจูงใจให้เห็นจริงด้วยชวนให้คล้อยตามจนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติเรียกว่าสอนในลักษณะเอหิภิกขโกคือเรียกให้มาดูแลเหมือนการเชื้อเชิญ ประกอบไปด้วย 2.1) มีทักษะในการเผยแผ่ด้วยการสร้างแรงศรัทธาและความเลื่อมใสในการปฏิบัติ 2.2) มีความสามารถในการยกตัวอย่างประกอบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าใจง่าย 3) สมุตเตชนา เร้าใจให้แก่วล้าบังเกิดกำลังใจปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก ประกอบไปด้วย 3.1) มีทักษะในการเผยแผ่ให้ผู้ฟังเข้าใจ อยากนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง 3.2) มีทักษะในการเผยแผ่ จูงใจให้เกิดศรัทธา และทำให้ผู้ไม่ศรัทธามีศรัทธา 4) สัมปหังสนา ชโลมใจให้เข้มแข็ง ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อและเปี่ยมด้วยความหวัง ประกอบไปด้วย 4.1) มีทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการสื่อสารให้ผู้ฟังมีความสุขกาย สุขใจ เลื่อมใสศรัทธาในคำสอนของพระพุทธศาสนา 4.2) มีทักษะในการส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้ฟังใฝ่รู้และใฝ่ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาด้วยความสุขกาย สุขใจ 4.3) มีทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยสร้างจิตให้มีความตระหนักในการเสียสละและอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข 4.4) มีทักษะให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขและสามารถแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามได้ด้วย

2. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในสมัยพุทธกาลและสมัยปัจจุบัน

2.1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล พบว่า 1) มีความศรัทธาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) มีความรู้ ความสามารถ 3) มีวิสัยทัศน์ 4) มีมนุษยสัมพันธ์ 5) เป็นต้นแบบในการปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา 6) เป็นเอตทัคคะในทางพระพุทธศาสนา (เอตทัคคะจากพระพุทธเจ้า) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภากร มากแจ้ง และ สมปองมากแจ้ง ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์” ผลการศึกษาพบว่า “การบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แยกส่วนออกจากระบบการบริหารการศึกษาของชาติ ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านการจัดการ งบประมาณ การบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล คุณภาพการศึกษา คุณภาพของบุคลากรทางการศึกษาทั้งผู้บริหารและครูสอน ตลอดจนสวัสดิการและความมั่นคงในอาชีพ หลักสูตรการศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ต้องการขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้ประสงค์จะเป็นศาสนทายาทและผู้บวชตามประเพณี และในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของคณะสงฆ์ หน่วยงานผู้ดูแลควรเตรียมการแก้กฎระเบียบ ที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาตามโครงสร้างการศึกษาของชาติ พัฒนาบุคลากรวิชาชีพสร้างความมั่นคงและสวัสดิการแก่บุคลากร เพื่อกำหนดเป็น

อัตรากำลังที่มีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาแต่ละประเภท วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวของผู้ศึกษาแต่ละประเภท เพื่อกำหนดงบประมาณที่รัฐต้องสนับสนุน” (สุภากร มากแจ้ง และ สมปอง มากแจ้ง, 2542 : บทคัดย่อ)

2.2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย พบว่า 1) มีความศรัทธาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) มีความรู้ ความสามารถในการประยุกต์หลักพุทธธรรมเข้ากับบริบทของสังคมในปัจจุบัน 3) มีวิสัยทัศน์โดยมุ่งเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ 4) มีมนุษยสัมพันธ์ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และเป็นกัลยาณมิตร 5) เป็นต้นแบบในการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาในแต่ละสาขาที่มีความรู้ทั้งสายวิชาการและสายปฏิบัติ 6) ได้รับสมณศักดิ์ตามความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละสาขาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งสายวิชาการและสายปฏิบัติสอดคล้องกับงานวิจัยของ คະນິงນິຕย໌ จັນทรบุตຣ໌ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย” ผลของการศึกษาพบว่าคุณค่าของพระพุทธศาสนาในอดีตสูงมากเนื่องจาก คุณลักษณะพิเศษหลายประการที่ศาสนามีต่อสังคมในอดีตวัดเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิทยากร ภิคุเป็นผู้นำแห่งปัญญาจนกลายเป็นประเพณีที่ผู้ชายไทยทุกคนต้องออกบวชเรียนเพื่อรับการศึกษาและอบรมจริยธรรมคุณธรรม สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาเริ่มทรุดต่ำลงในยุคการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมสมัยใหม่มีการรับวัฒนธรรมตะวันตกอย่างเต็มรูปแบบจนละเลยจริยธรรม คุณธรรมทางศาสนาที่เป็นพื้นฐานทางสังคมความเสื่อมโทรมของสถาบันสงฆ์ในพุทธศาสนาก่อให้เกิดความคิดที่จะปฏิรูปศาสนา ดังปรากฏ-การเกิดสำนักสงฆ์เกิดใหม่หลายสำนักอาทิ สวนโมกขพลาราม สำนักสงฆ์ของวัดหลวงป่าพง วัดธรรมกาย เป็นต้น ทุกสำนักมีจุดมุ่งหมายรวมกันคือ เพื่อปฏิรูปศาสนาให้กลับเป็นศูนย์ร่วมศรัทธาประชาชนในปัจจุบันสถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาดีขึ้น ดังปรากฏว่าคนหนุ่มสาวเยาวชนเริ่มหันมาสนใจหลักธรรม ปฏิบัติธรรมเข้าวัดมากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับการมองเห็นข้อผิดพลาดของการพัฒนาประเทศตามแบบทุนนิยม วิธีการที่จะแก้ไขปัญหาสังคมได้คือ การกลับมายึดศาสนาธรรม เพื่อจะพัฒนาสังคมไปตามวิถีธรรมชาติดั้งเดิมเรียบง่ายปลอดภัย อบายมุขและสิ่งเสพติดโดยยึดถือพระพุทธศาสนาเป็นแกนนำทางจิตใจของประชาชน (คະນິงນິຕย໌ จັນทรบุตຣ໌, 2532 : 14) และแนวคิดของ กิติ ตยัคคานน໌ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของผู้นำ พอสรุปได้ คือ มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรงดี ความรู้ดีผู้นำที่ดีจะต้องมีความรู้ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรู้ทั่วไปทางและบุคลิกดี มีความคิดเริ่มสร้างสรรค์ และความกระตือรือร้น การตัดสินใจกับการใช้ดุลยพินิจที่ดีและถูกต้อง มีความกล้าหาญ เด็ดขาดและไม่โลภโลเล ผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีและต้องมีศิลปะในการทำงาน มีความอดทน มีสมาธิในการทำงาน มีความสามารถในการสื่อสารที่ดียกย่องให้ความไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน (กิติ ตยัคคานน໌, 2530 : 18 - 24)

3 เครือข่ายของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.1 การสร้างเครือข่ายของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล
ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละด้านมีความโดดเด่น ดังนี้

1) ด้านจักขุมาผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา กรณีตัวอย่างได้แก่ พระสารีบุตรเถระ พระมหาโมคคัลลานเถระ พระอนุรุทธเถระพระมหากัสสปเถระ พระวัชชีสะและพระปิณโฑลภารทวาชะซึ่งพระมหาเถระทั้ง 6 องค์ ได้เป็นกำลังที่สำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยแต่ละองค์นั้นมีความโดดเด่นในการเผยแผ่ด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัวของตนเองที่พระพุทธเจ้าได้ยกย่อง ตัวอย่างเช่น พระสารีบุตรเถระ เป็นพระเถระที่พระพุทธเจ้ายกย่องว่าเป็นพระอัครสาวกเบื้องขวา เป็นพระธรรมเสนาบดีที่เทศน์สอนและอธิบายหัวข้อธรรมได้ลึกซึ้ง มีปฏิภาณไหวพริบ และมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกลในการสอนพุทธศาสนิกชนในแต่ละครั้งทำให้พุทธศาสนาเผยแผ่อย่างรวดเร็วในสมัยพุทธกาล

2) ด้านวิริโร ภาวะผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ใน 4 ส.กรณีศึกษา ได้แก่ พระอุรุเวลกัสสปะพระจุฬปันถกเถระ พระราหุลเถระพระลูกญญกัฏทียะพระปุลณมันตานีบุตรเถระ ทั้ง 5 องค์ เป็นพระมหาเถระผู้มีความรู้ ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นกำลังสำคัญในสมัยพุทธกาลอย่างมาก โดยแต่ละองค์มีความโดดเด่นในการเผยแผ่พุทธศาสนา เช่น พระอุรุเวลกัสสปะ ซึ่งเป็นพระเถระผู้ที่ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าให้เป็นเอตทัคคะด้านผู้มีบริวารมากซึ่งพระอุรุเวลกัสสปะก่อนจะมารับการอุปสมบทในพระพุทธศาสนาท่านได้เป็นขลิบผู้ที่ได้รับการนับถือมากในแคว้นมคธ เมื่อท่านได้มาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาจึงทำให้มีคนนับถือพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับ วคิน อินทสระได้นำหลักการตอบปัญหาของพระองค์ในปัญหาพยากรณ์สูตรนี้มาอธิบายเพิ่มเติมในเชิงของการนาเทคนิคลักษณะการตอบมาใช้เป็นวิธีการสอนซึ่งคู่สนทนาอาจไม่ได้เริ่มด้วยการตั้งคำถามโดยตรงกับพระองค์แต่พระองค์ทรงเลือกใช้วิธีการสื่อสารกับผู้นั้นเช่นเดียวกับลักษณะการตอบปัญหาในปัญหาพยากรณ์สูตรโดยจำแนกออกเป็น 5 ประเภทคือ 1) ทรงสอนโดยวิธีเอ็กสลักษณะคือทรงสอนยืนยันไปข้างเดียว 2) ทรงสอนโดยวิธีวิวิชชลักษณะคือทรงแยกประเด็นให้ชัดเจน 3) ทรงสอนโดยวิธีปฏัจฉาลักษณะคือทรงถามย้อนเสียก่อนแล้วจึงตรัสสอน 4) ทรงสอนโดยรูปนลักษณะคือพักปัญหาไว้ไม่ทรงพยากรณ์ 5) อุปมาลักษณะคือทรงสอนแบบเปรียบเทียบ (วคิน อินทสระ, 2524 : 39-49)

3) นิสสยสัมปันโน ภาวะผู้นำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกรณีศึกษาได้แก่อัญญาโกณฑัญญะ พระโสมกุกัณณเถระ พระมหากัปปินะ และพระอุปเสนวังคันตบุตรเถระ ทั้ง 4 องค์ เป็นพระมหาเถระที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ในหมู่คณะสงฆ์และกุลบุตรชาวบ้านที่เกิดความคุ้นเคยและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น เช่น พระมหากัปปินะ ท่านมีความรอบรู้และฉลาดในการอบรมสั่งสอน มีความคุ้นเคย มีมนุษยสัมพันธ์กับหมู่ภิกษุ ท่านจึงได้ให้โอวาทแก่เหล่าภิกษุอยู่เสมอครั้งหนึ่งท่านได้ให้โอวาทแก่ภิกษุ 1,000 รูปจนได้บรรลุพระอรหัตตผล สอดคล้องกับ เรื่องชัยพินชนะ. ผศ.ดร. กล่าววาท

มนุษย์เราเริ่มมีการติดต่อกันตั้งแต่อยู่น้ำ มีการติดต่อกัน การอยู่ร่วมกันแต่งงานกัน ลำสัตร่วมกัน แต่มนุษย์สัมพันธ์ของคนในสมัยนั้นยังอยู่ในลักษณะธรรมชาติ ชอบใจพอใจก็อยู่ร่วมกัน เมื่อเกิดการขัดแย้งไม่พอใจก็จะตัดสินด้วยการใช้อาวุธ ต่อมามนุษย์มีการพัฒนาการเป็นอยู่ขึ้นผ่านยุคสมัยต่างๆ จนเกิดมีลัทธิศาสนา คำสอนของศาสนาต่างๆ ล้วนแต่เป็นแนวทางเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ ให้คนรู้จักอยู่ด้วยกันอย่างสงบสันติ เมื่อเกิดปัญหาก็รู้จักตัดสินกันด้วยการใช้ปัญญาคือเหตุผลเข้าแก้ไขซึ่งกันและกัน จนกระทั่งถึงระยะการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดขึ้น มีการใช้แรงงานเยี่ยงทาสควบคุมคน

3.2 การสร้างเครือข่ายของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ประเทศไทยมีพระเถระที่มีความรู้ ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละด้านมีความโดดเด่น ดังนี้อย่างเข้มงวด ใครขัดขึ้นจะถูกลงโทษ แต่ผลผลิตยังไม่ดีขึ้น จึงมีนักวิชาการศึกษาเรื่องตัวแปรที่สำคัญคือมนุษย์ที่มีจิตใจ ไม่ใช่เครื่องจักร จึงหันมาใส่ใจถึงการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง (เรียงชัย หมีนชนะ และคณะ, 2539 : 2-4)

1) ด้านจักขุมาผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันกรณีตัวอย่าง ได้แก่ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสโภ) ท่านเป็นพระเถระที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีอุปการคุณอย่างใหญ่หลวงต่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยซึ่งท่านเป็นผู้ที่นำการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐานสี่ (หรือแบบยุพนอ-พองหนอ) จากพม่ามาเผยแผ่ในประเทศไทย และขยายไปเปิดสอนที่สาขาอื่นทั่วราชอาณาจักร มีการตั้งกองการวิปัสสนาธุระที่วัดมหาธาตุฯ ต่อมาถูกยกสถานะเป็นสถาบันวิปัสสนาธุระ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 และได้เผยแผ่การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานแบบยุพนอ-พองหนอจนแพร่หลายดังปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรชูลี อาชาวาร์จและคณะ ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาวัดสุทธิวารี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า “ลักษณะการบริหารการศึกษาใช้รูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและจัดแบ่งงานตามความถนัดและความรู้ความสามารถของพระภิกษุแต่ละรูปทำให้ผลการดำเนินการของวัดสุทธิวารีเกิดผลดีต่อพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษาการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาเป็นหลักสำคัญ ด้านการบริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดแบ่งงานให้พระภิกษุผู้สอนตามความสามารถเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการทำให้พระภิกษุในระดับตั้งแต่รองเจ้าอาวาสและพระภิกษุผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี จึงมีผลทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ด้านการส่งเสริม โรงเรียนพระปริยัติธรรมของวัดสุทธิวารีได้มีกลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาโดยการ

ดำเนินการประชาสัมพันธ์ไปยังวัดต่างๆ ทั้งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง” (พรชูลี อาว อารัง และคณะ, 2545)

2) ด้านวิรูโร ภาวะผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ใน 4 ส.กรณีศึกษา ได้แก่ พระธรรมโกศาจารย์ (เงื่อมอินทปญโญ) หรือรู้จักในนาม พุทธทาสภิกขุ ศาสตราจารย์พิเศษ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ นามเดิม ประยุทธ์ อารยางกูร ฉายา ปยุตโต หรือที่รู้จักกันดีทั่วไปในนามปากกา "ป. อ. ปยุตโต" ศาสตราจารย์ ดร. พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) และ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต (นครไธสง) หรือที่รู้จักกันดีทั่วไปในนาม "พระมหาสมปอง" เป็นพระนักเทศน์ชื่อดังอีกท่านหนึ่งของเมืองไทย ซึ่งทั้ง 4 ท่านนี้มีบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในช่วง 20 ปีย้อนหลังในสังคมไทย โดยทั้ง 4 ท่านมีหลักการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยมีหลักการสอนที่แจ่มแจ้ง ชูใจ แก่ล้นกล้า และร่าเริง ทำให้ผู้ฟัง ผู้สนทนาธรรมกับท่านเหล่านี้เกิดความเลื่อมใส เข้าใจในหลักธรรมและสามารถนำหลักธรรมต่างๆ ที่ได้รับฟัง หรือสนทนาด้วยไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่ไปไกลในต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ธรรมวัตรและคณะได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาและการเผยแผ่ ศาสนธรรม: กรณีศึกษา วัดบึง อำเภอมืองจังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า “รูปแบบการจัดการศึกษาของวัดบึง มีพัฒนาการในการจัดการศึกษาตั้งแต่ พุทธศักราช 2481 เป็นต้นมา มีการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องผ่านบทบาททางด้านจัดการศึกษาของเจ้าอาวาส เดิมได้จัดรูปแบบการศึกษาแบบโบราณที่เรียกว่า มูลกัจจายน์ เนื่องจากการจัดการการเรียนการสอนภาษาบาลีเป็นงานหนัก ต้องอาศัยความอดทนและความสนใจในด้านการศึกษาของผู้จัดการศึกษาอย่างมากที่สำคัญต้องมีความต่อเนื่องในการจัดการศึกษาไม่ให้เกิดการขาดช่วง การจัดการศึกษาในวัดบึงมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องและยาวนานต้องอาศัยปัจจัยหลักคือเจ้าสำนักเรียน(เจ้าสำนักศาสนศึกษา) เป็นผู้ที่มีความเข้มแข็ง นอกจากนั้นยังต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนจากการระดมทุนจากแหล่งทุนต่างๆ ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงก็คือเจ้าสำนักเรียนหรือเจ้าอาวาสในสำนักเรียนนั้นๆ ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบบ่อยมากคือการขาดแคลนครูสอนที่มีความสามารถ เพราะศิษย์เก่าที่มีโอกาสได้เรียนในชั้นสูงๆ หรือจบการศึกษาแล้วก็ไม่กลับมาช่วยสำนักเรียนเดิม ต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่นความสัมพันธ์ส่วนตัว สวัสดิการ หรือค่านิตยภัต (เงินเดือน)” (จารุวรรณ ธรรมวัตร และคณะ, 2545)

3) นิสสัยสัมปโน ภาวะผู้นำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี กรณีศึกษา ได้แก่ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) และสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระมหาเถระทั้ง 3 ท่านได้เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทยในปัจจุบันด้วยวัตรปฏิบัติที่น่าเลื่อมใส ส่งผลให้ผู้ที่ได้พบเห็น ได้สนทนา ได้ปฏิบัติตามเกิดความสุขใจในการปฏิบัติธรรม ซึ่งพระมหาเถระทั้ง 3 ท่าน ได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่

พุทธศาสนิกชน ทำให้มีลูกศิษย์มากมายในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยและต่างประเทศ สอดคล้องกับ คะนิงนิตย จันทรบุตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง“สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”ผลของการศึกษาพบว่า คุณค่าของพระพุทธศาสนาในอดีตสูงมากเนื่องจาก คุณลักษณะพิเศษหลายประการที่ศาสนามีต่อสังคมในอดีตวัดเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิทยากร ภิคุเป็นผู้นำแห่งปัญญาชนจนกลายเป็นประเพณีที่ผู้ชายไทยทุกคนต้องออกบวชเรียนเพื่อรับการศึกษาและอบรมจริยธรรมคุณธรรม สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาเริ่มทรุดต่ำลงในยุคการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมสมัยใหม่มีการรับวัฒนธรรมตะวันตกอย่างเต็มรูปแบบจนละเลยจริยธรรม คุณธรรมทางศาสนาที่เป็นพื้นฐานทางสังคม ความเสื่อมโทรมของสถาบันสงฆ์ในพุทธศาสนาก่อให้เกิดความคิดที่จะปฏิรูปศาสนา (กะนิงนิตย จันทรบุตร, 2532)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ด้านภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้แก่

1. หน่วยงานที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาควรจัดอบรมบุคลากรในการเผยแพร่พุทธศาสนา เช่น โครงการอบรมพระนักเทศน์ โครงการอบรมพระนักเผยแผร์ เป็นต้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาควรมีติดหลักการเผยแพร่พุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าโดยการจัดตั้งเครือข่ายการเผยแผร์
3. สำนักเรียนพระปริยัติธรรมควรจัดฝึกอบรมพระภิกษุ สามเณร ให้มีความรู้ และการใช้สื่อการสอนและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). ทำไมคนไทยต้องเรียนรู้พระพุทธศาสนาหนังสือการจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- กิติ ตยัคคานนท์.(2530).เทคนิคการสร้างภาวะนำ.พิมพ์ครั้งที่2.กรุงเทพมหานคร:เชษฐกาพิมพ์.
- กะนิงนิตย จันทรบุตร. (2532). สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม.
- จาวรวัฒน ธรรมวัตร และคณะ. (2545). รูปแบบการจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดบึงอำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา. รายงาน

การวิจัย.กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2550). ภาวะผู้นำในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน.

พรชูลี อาชวอำรุง และคณะ.(2545). รูปแบบการจัดการศึกษาและการเผยแพร่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดสุทธิวารี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เริงชัย หมีนชนะ และคณะ. (2539). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรี้นติ้งเฮ้าส์.

วศิน อินทสระ. (2524). พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพมหานคร : สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุภากร มากแจ้ง และ สมปอง มากแจ้ง. (2542). การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรมการศาสนา: กระทรวงศึกษาธิการ.

ภารกิจของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน และชุมชน*

The Task of Village Head Man and Sub-district Head Man to Keep Peace and Order in Village and Community

ชาญชัย เพียงแก้ว

Chanchai Piengkaew

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: Piengkaew@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานตามภารกิจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยศึกษาจากเอกสารและสังเกตการณ์ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้านจากการศึกษาพบว่า มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 4 แนวทางคือ 1) การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง 2) จัดให้มีที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่างเป็นทางการ 3) ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ในวาระครบ 60 ปี 4) สนับสนุนงบประมาณให้แก่แผนพัฒนาหมู่บ้าน

คำสำคัญ: กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, การรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านและชุมชน

Abstract

The purpose of this study are to find the way develop the efficiency of village and sub-district head man to complete their tasks. Documentary research and observation were used as research methodology. The results of research are as follows 1) Continual development the ability to complete their task. 2) Promote their official office. 3) Retire at 60 years of age. 4) Support the budget to village plan.

Keywords: Village and Sub-district Head Man, Village and Community Peace and Order

* Received 28 February 2020; Revised 16 April 2020; Accepted 26 May 2020

บทนำ

เมื่อได้ศึกษาเรียนรู้ประวัติการปกครองท้องถิ่นไทยแล้วย่อมเห็นได้ว่า เป็นการปกครองที่มีความสำคัญยิ่ง ดังจะเห็นได้จาก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสกับหลวงเทศาภิบาลวิจารณ์ (เส็ง วิริยศิริ) ที่ต่อมาได้เป็นปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทยว่า “เรามีหลักมาแต่โบราณแล้วว่า มีเจ้าบ้านผู้ใหญ่บ้าน กำนันแขวงตามบ้านนอกหรือหัวเมืองเวลานี้มีเป็นบ้านๆ กำนันแขวงอยู่แล้วบางแล้วการที่เราจะจัดใหม่ต่อไปนั้น เห็นว่าควรอนุโลมจัดท้องที่คล้ายคลึงกับที่เราจัดมีอยู่บ้างแล้วบางเมือง คือ กำหนดหลาย ๆ เจ้าบ้าน ที่อยู่ใกล้เคียงติดต่อกันเป็นกลุ่มๆ หนึ่งเข้าเป็นหมู่บ้านในกลุ่มนี้เรียกว่า “หมู่บ้าน” แล้วให้มีผู้ใหญ่บ้านปกครองคนหนึ่ง หลายๆ หมู่บ้านที่อยู่ในระยะใกล้เคียงกันมากน้อยพอสมควร ตั้งขึ้นเป็น “ตำบล” ให้มีกำนันเป็นหัวหน้าตำบล หลายๆ ตำบล รวมเป็นแขวงหรืออำเภอหนึ่งการรวบรวมบ้านขึ้นเป็นหมู่ เป็นตำบล เป็นอำเภอเช่นนี้คงมีเลืกบ้างใหญ่บ้างต้องถือเอาภูมิประเทศท้องที่เป็นหลัก” (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์และคณะ) จากการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงวางรากฐานการปกครองท้องที่ไว้ดังกล่าว หมู่บ้าน ตำบล จึงเป็นหน่วยการปกครองท้องที่ที่ช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติราชการของทุกกระทรวงทบวงกรมนับเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (อาจารย์บุญเกียรติการะเวกพันธุ์ และคณะ) ซึ่งการปกครองท้องที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและภาวะผู้นำ

จากการศึกษาพบว่า ดร.สงขลา วิชัยขัทคะ ได้เสนอแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยว่ารัฐที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องตั้งอยู่บนหลักพื้นฐานที่สำคัญ คือต้องปกครองโดยกฎหมายและจะต้องให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ (สงขลา วิชัยขัทคะ) คอนเกอร์และคานันโก (Conger and Kanungo, 1987 : 637-647) ได้เสนอทฤษฎีของภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ บนพื้นฐานจากคุณสมบัติของผู้นำที่สังเกตเห็นได้การศึกษาของเขาเป็นการสังเกตจากพฤติกรรมของผู้นำ โดยทำการเปรียบเทียบระหว่างผู้นำที่มีความหมายพิเศษ กับผู้นำที่ไม่มีความสามารถพิเศษ เขาได้สรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ (Charismatic leaders) ดังนี้

1. วิสัยทัศน์กว้างไกล (Extremity vision) คือ ผู้นำที่เห็นความสำคัญในการมีวิสัยทัศน์ ไม่ใช่แต่เพียงจะทำการต่างๆ ให้แค่สำเร็จตามหน้าที่เท่านั้น
2. กล้าเสี่ยง (High personal risk) โดยทั่วไปผู้นำที่มีความสามารถพิเศษนั้นจะเป็นบุคคลที่ยอมเสียสละเพื่อกลุ่ม เพื่อองค์กร กล้าเสี่ยงและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมความสำเร็จร่วมกัน ไม่ใช่ของตัวเอง ความเชื่อใจในลูกน้องจะมีให้เห็นในผู้นำแบบนี้และลูกน้องก็จะเชื่อใจ

3. ใช้กลยุทธ์วิธีทุกรูปแบบ (Use of unconventional strategies) คือ ผู้นำที่จะใช้กลยุทธ์วิธีรูปแบบต่างๆ ไม่ติดยึดอยู่กับแบบใดแบบหนึ่ง เพื่อให้วิสัยทัศน์ร่วมกันของผู้นำและผู้ตามประสบความสำเร็จ

4. ประเมินสถานการณ์รอบข้างตลอดเวลา (Accurate assessment of the situation) โดยทั่วไปผู้นำที่จะเสี่ยงในเรื่องใดก็ตาม ย่อมต้องมีข้อมูลต่างๆ อย่างดี

5. เปลี่ยนความดีความชอบของผู้ตาม (Follower Disenchantment) โดยทั่วไปหลายคนคิดว่าผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจะเป็นที่ต้องการ หรือเหมาะที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีปัญหาที่วิกฤต

6. สื่อสารด้วยความมั่นใจ (Communication of self-confidence) ผู้นำที่สื่อสารเรื่องราวต่างๆ ด้วยความมั่นใจดูจะเป็นที่ยอมรับว่ามีความสามารถพิเศษ

7. ใช้อำนาจส่วนบุคคล (Use of personal power) โดยทั่วไปพบว่า ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษชอบใช้อำนาจส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่อำนาจแห่งความเชี่ยวชาญ และอำนาจแห่งความเป็นเพื่อในการปฏิบัติงานให้เสร็จลุล่วง

ประวัติของการปกครองท้องถิ่น

การจัดการปกครองท้องถิ่นที่ได้เริ่มต้นมาจากรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่เพราะเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีหลักการ ทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน นับแต่นั้นมา จึงได้มีการจัดระเบียบปกครองตำบล หมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่างๆ โดยตราเป็น พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทนและได้มีการใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (อาจารย์บุญเกียรติ ภาระเวกพันธ์ และคณะ) โดยมีการปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้าย ปี พ.ศ. 2551 “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552

นิยามและความสำคัญของลักษณะการปกครองท้องที่

การปกครองท้องที่คือการปกครองในตำบลและหมู่บ้าน เป็นหน่วยการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในการเป็นผู้ประสานงานระหว่าง ราชการส่วนภูมิภาคกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่น และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลตัวแทนขอพระราชทานเกี่ยวกับกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วน

ราชการ (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ) เพื่อช่วยสนับสนุนนายอำเภอปฏิบัติการกิจ” บำบัดทุกข์ บำรุงสุข”ของประชาชนพื้นที่ตำบล หมู่บ้านการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่นที่พุทธศักราช 2457 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติให้จัดการปกครองท้องถิ่น (อาจารย์บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ) ประกอบด้วย

1. หมู่บ้าน หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน

2. หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นเป็นการชั่วคราว มีว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้านดังกล่าว ตำบล มีกำนัน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตตำบล

3. กิ่งอำเภอมีปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอทำหน้าที่บริการราชการในเขตกิ่งอำเภอ

4. อำเภอ มีนายอำเภอทำหน้าที่บริหารราชการในเขตอำเภออำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้านโดยจำแนกได้เป็น 2 ประการดังนี้ (อาจารย์บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ)

1. อำนาจหน้าที่ในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย สรุปได้ดังนี้คือ

1.1. รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน

1.2. เมื่อเกิดทุกข์ภัยแก่ลูกบ้าน ให้แจ้งกำนันเพื่อหาทางป้องกัน

1.3. นำประกาศ คำสั่งของรัฐบาลแจ้งลูกบ้าน

1.4. ทำบัญชีทะเบียนราษฎรในหมู่บ้าน

1.5. มีเหตุการณ์ประหลาดให้แจ้งกำนัน

1.6. พบคนแปลกหน้าให้นำส่งกำนัน

1.7. เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น ให้เรียกลูกบ้านช่วยกันป้องกันและระงับได้และแจ้งกำนัน

1.8. ควบคุมลูกบ้านให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

1.9. ส่งสอนลูกบ้านมิให้อาฆาตมาดร้ายกัน

1.10. ฝึกอบรมลูกบ้านให้รู้จักหน้าที่และการทำการในเวลา

1.11. ประชุมลูกบ้านเป็นครั้งคราวเพื่อแจ้งข้อราชการ

1.12. ส่งเสริมอาชีพ

1.13. ป้องกันโรคติดต่อ

1.14. ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี

1.15. ตรวจตรารักษาประโยชน์ในการอาชีพราษฎร

1.16. จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

1.17. ประชุมกรรมการหมู่บ้าน

1.18. ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน

1.19. ให้ราษฎรช่วยเหลือสาธารณประโยชน์

อำนาจในทางอาญา สรุปได้ดังนี้

1. เมื่อทราบว่ามีกรรมการกระทำความผิดกฎหมาย หรือสงสัยเกิดในหมู่บ้านให้แจ้งกำนัน
2. เมื่อทราบว่ามีกรรมการกระทำความผิดกฎหมายหรือสงสัยว่าเกิดในหมู่บ้านนั้นทราบ
3. พบของกลางทำผิดให้ส่งกำนัน
4. เมื่อสงสัยผู้ใดทำผิด หรือกำลังทำผิด ให้จับกุมส่งอำเภอหรือกำนัน
5. เมื่อมีหมายสั่งจับผู้ใดหรือคำสั่งราชการให้จับผู้นั้นส่งกำนัน หรือนายอำเภอตาม

สมควร

6. เจ้าพนักงานมีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึดผู้ใหญ่บ้าน ต้องจัดการให้การรักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน ถ้าผู้ใหญ่บ้านจะทำการในหน้าที่ในครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง ให้มอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทน จนกว่าจะทำการในหน้าที่ได้และต้องรายงานให้กำนันทราบ และถ้าเกิน 15 วัน ก็ให้รายงานนายอำเภอทราบด้วย

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านหนึ่งนอกจากจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองหมู่บ้านแล้วยังมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้าน

ประเภทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มี 2 ประเภทคือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีหมู่บ้านละ 2 คน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่า 2 คน ต้องขอมติอนุมัติกระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีอำนาจดังช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติกิจการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่ บ้านเท่านั้นที่ได้รับ และเสนอขอแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่ ในกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ หมู่บ้านใดจะมีได้ต้องให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ มีอำนาจหน้าที่ต่อไป

1. ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน
2. ถ้ารู้เห็นหรือทราบเหตุการณ์เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยให้แจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน
3. ถ้ามีคนจรเข้ามาในหมู่บ้านและสงสัยว่ามาโดยไม่สุจริตให้นำตัว ส่งผู้ใหญ่บ้าน
4. ระงับเหตุ ปรามปราบ ติดตามจับผู้ร้าย
5. ตรวจจับสิ่งของที่ผิดกฎหมายส่งผู้ใหญ่บ้าน
6. ควบคุมตัวผู้สงสัยว่าได้กระทำความผิดและกำลังจะหลบหนีส่งผู้ใหญ่บ้าน
7. ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้านซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

อำนาจและหน้าที่ของกำนัน

ตำบลหนึ่งมีกำนัน 1 คน เป็นผู้ปกครองและรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนทุกหมู่บ้านทั่วทั้งตำบล โดยมีสารวัตรกำนัน และแพทย์ประจำตำบลช่วยเหลือและ

สนับสนุนการปฏิบัติงานของกำนันให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (อาจารย์บุญเกียรติ การะเวก พันธุ์ และคณะ) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่ กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดเป็นหลักไว้ ได้แก่ การตรวจตรา รักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมายการป้องกันภัยอันตราย ส่งเสริมความสุขของราษฎรรับเรื่องความเดือดร้อนของราษฎรแจ้งทางราชการ และรับข้อราชการ ประกาศแก่ราษฎรหรือที่จะดำเนินการให้ตามกฎหมาย เช่น การตรวจและเก็บภาษีอากร รวมทั้งการปกครองผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน

2. อำนาจหน้าที่ทุกอย่างเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน

3. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับอาญา และรักษาความสงบเรียบร้อย

3.1 มีการกระทำผิดอาญาหรือสงสัยจะเกิด แจ้งนายอำเภอ หรือถ้าเกิดในตำบล ข้างเคียงแจ้งกำนันข้างเคียงนั้นทราบ

3.2 พบคนกำลังกระทำผิดกฎหมาย หรือเหตุควรสงสัย หรือมีหมาย หรือคำสั่งให้จับผู้ใดในตำบลให้จับผู้นั้นส่งอำเภอ

3.3 ค้นหรือยึดตามหมายที่ออกโดยกฎหมาย

3.4 อายัดตัวคนหรือสิ่งของที่ได้นำด้วยการกระทำผิดกฎหมายแล้วนำส่งอำเภอ

3.5 เหตุการณ์ร้ายหรือแปลกประหลาด รายงานต่อนายอำเภอ

3.6 เกิดจลาจล ปล้นฆ่า ชิงทรัพย์ ไฟไหม้หรือเหตุร้าย ฯลฯ ให้แจ้งหน้าที่

3.7 เมื่อทราบว่ามีความผิดร้าย คนจรจัด อาจเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านปรึกษาสืบสวนถ้ามีหลักฐานเอาตัวส่งอำเภอ

3.8 คนจร แผลกหน้า นอกทะเลเป็นราษฎร หรือกับผู้ใหญ่บ้าน ขับไล่ออกจากท้องที่ตำบลได้

3.9 ผู้ใดตั้งทับ กระโจม หรือโรงเรือนโดดเดี่ยว อันอาจเป็นอันตรายอาจบังคับให้เข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านได้ และนำความแจ้งต่อนายอำเภอ

3.10 ผู้ใดปล่อยละทิ้งบ้านให้ชำรุด รุงรัง โสโครก อันอาจเกิดอันตรายแก่ผู้อื่น หรืออาจเกิดอัคคีภัย ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล บังคับให้ผู้อยู่ในที่นั้นแก้ไข ถ้าไม่ปฏิบัติตามนำความร้องเรียนนายอำเภอ

3.11 เวลาเกิดอันตรายแก่การทำมาหากินของราษฎร ให้ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หาทางป้องกัน แก้ไข ถ้าเหลือกำลังแจ้งนายอำเภอ

4. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคนเดินทางมาในตำบล กำนันมีหน้าที่จัดดูแลให้คนเดินทางซึ่งไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้ร้าย ให้มีที่พักตามสมควรและถ้าเป็นผู้เดินทางมาในราชการก็ต้องช่วยเหลือหาคนนำทาง หาเสบียงอาหารให้ ตามที่ร้องขอโดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้นั้นตามธรรมดาได้

5. อำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ กำนันมีหน้าที่ในการดูแลรักษาสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ที่มีไว้ให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สระน้ำ ศาลาอาศัย ที่เลี้ยงปศุสัตว์ มิให้ผู้ใดรุกกล้ำยึดถือครอบครองผู้เดียว หรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย

6. อำนาจเกี่ยวกับการทะเบียนต่างๆ ในตำบล กำนันมีส่วนรับผิดชอบงานทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งคนเกิด คนย้าย คนตาย และทะเบียนลูกคอกสัตว์พาหนะ และมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนสมรส เพื่อนำส่งนายอำเภอให้จดทะเบียนสมรสให้ โดยคู่สมรสไม่ต้องไปว่าการอำเภอ ในกรณีเป็นท้องที่ตำบลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศไว้ ตลอดจนทำบัญชีทะเบียนสิ่งสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในตำบลนั้น

7. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับภาษีอากร ช่วยเหลือในการจัดการเก็บภาษีอากร ในการสำรวจและประเมินราคา เพื่อเสียภาษีอากร โดยทำบัญชีสิ่งของที่ต้องเสียภาษีอากรยื่นต่อนายอำเภอ เพื่อนำไปเสียภาษีตามกฎหมายภาษีอากร

8. อำนาจหน้าที่เรียกประชุมและให้ช่วยงานตามหน้าที่ กำนันมีหน้าที่เรียกประชุมประชาชนคณะกรรมการสภาตำบล และผู้ใหญ่บ้าน เพื่อหารือร่วมกันและเรียกบุคคลใดมาหารือให้ช่วยเหลืองานตามหน้าที่ได้

9. หน้าที่ทั่วไป หน้าที่ทั่วไปเป็นอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏในกฎหมายอื่น ๆ ที่กระทรวงทบวงกรม อื่นให้ช่วยเหลือและเป็นที่น่าสังเกตว่า กระทรวง ทบวง กรม อื่นส่วนใหญ่มักกำหนดให้กำนันมีแต่หน้าที่ ส่วนอำนาจนั้นมักไม่มอบให้ จึงทำให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ได้ผลเท่าที่ควรไม่เหมือนกับการงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครองกล่าวได้ว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านมีภารกิจหน้าที่ในการปกครองท้องที่ตามอุดมการณ์ “บำบัดทุกข์บำรุงสุข” แก่ประชาชน หน้าที่เกี่ยวกับคดีอาญา ดูแลคนเดินทางมาในตำบล ดูแลรักษาสิ่งสาธารณะประโยชน์งานการทะเบียนราษฎรและทะเบียนอื่น ๆ ตลอดจนงานทางราชการมอบหมาย เช่นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชนในเขตตำบล

ข้อจำกัดการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านและชุมชน

ผู้เขียนมีความสนใจในเรื่องการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านและชุมชน จึงได้ศึกษาจากเอกสารและสังเกตการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม เริ่มตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา เห็นว่ามีข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่หลายประการได้แก่

1. ขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและงานในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ
2. ขาดการสนับสนุนจากส่วนราชการจากกรมการปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาหมู่บ้านตามโครงการในแผนพัฒนาหมู่บ้านการพัฒนาเยาวชนที่เป็นบุคคลจะรับช่วงให้ชุมชนเข้มแข็งในอนาคต

4. ขาดที่ทำการกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นทางการแนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน กระทรวงมหาดไทย (Interior Ministry) เป็นกระทรวงที่มีประวัติความเป็นมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 100 ปี ในอดีตเคยเรียกว่าสมุหนายก ซึ่งเมื่อวิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตามที่นำเสนอข้างต้นแล้วย่อมถือได้ว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านมีภารกิจในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ (Internal Security) เมื่อมองไปยังหมู่บ้านตามชายแดนย่อมต้องบูรณาการปฏิบัติงานร่วมกับทหารซึ่งมีหน้าที่รักษาความมั่นคงปลอดภัยนอกประเทศ (External Security) อย่างปฏิเสธไม่ได้ดังนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยในด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนกำนันผู้ใหญ่บ้านต้องมีภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ (Charismatic Leader) มองการณ์ไกล กล้าเสี่ยง ทำงานไม่ยึดติดกับรูปแบบและใช้อำนาจส่วนบุคคลเพื่อให้งานส่วนรวมสำเร็จ

จากการศึกษาเอกสารและการสังเกตเห็นว่า เมื่อปี พ.ศ.2543 อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคามได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสียดินซึ่งเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) เมื่อหมู่บ้านใดสามารถแก้ไขปัญหาผู้ผลิต ผู้ค้า กลุ่มเสี่ยงได้ตามเกณฑ์ของทางราชการและอำเภอก็ได้ประกาศหมู่บ้านเมื่อตรวจสอบแล้ว ก็ได้จัดทำบ้านหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติอาสนะยาเสียดินไว้ประจำหมู่บ้าน ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความภาคภูมิใจและแข่งขันกันแก้ไขปัญหา

อำเภอกำแพงแสนเป็นที่ยึดมั่นให้คำแนะนำข้อกฎหมาย

1. ให้มีปลัดอำเภอสรรจรวรรณปฏิบัติงานการค้นตัวบุคคลการดำเนินการตามหมายค้นและจับกุมถือว่าการดำเนินการที่ต้องเสี่ยงภัย
2. สนับสนุนและเสริมสร้างสำนึก " บำบัดทุกข์ บำรุงสุข " ให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน และการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ช่วยกันสละแรงกาย สติปัญญา และการบริจาคสร้างป้อมเวรยามประจำหมู่บ้านเพื่อสกัดทางเข้าออกของหมู่บ้านเพื่อตรวจตราและสกัดผู้ค้าผู้ผลิต ผู้เสพ และกลุ่มเสี่ยงได้มีการดำเนินการครบทุกหมู่บ้านเป็นการมองการณ์ไกลและทำงานไม่ยึดรูปแบบ
3. การแก้ไขปัญหาโครงการตามแผนพัฒนาหมู่บ้านได้ประสานกับจังหวัดเพื่อบรรจุเข้าในแผนพัฒนาจังหวัดหรือแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสม
4. การจัดให้มีที่ทำการกำนันผู้ใหญ่บ้านถือเป็นการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมทั้งด้านสถานที่การอำนวยความสะดวกจ่ายกระแสไฟฟ้าและอื่นๆแต่ต้องย้ายสถานที่ไปเรื่อยๆตามบ้านเรือนของกำนันผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ จึงขอให้มีการจัดตั้งที่ทำการกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างเป็นทางการ
5. จากการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านข้างต้นจึงไม่เห็นด้วยที่จะให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี เพราะต้องเสี่ยงภัย สังคมองค์ความรู้มองการณ์ไกลและแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน

อย่างต่อเนื่องสมควรให้มีวาระดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี เพราะจุดแตกหักของการปกครองอยู่ที่หมู่บ้านและตำบลพร้อมมีการประเมินผลการปฏิบัติงานและพัฒนา เสริมสร้างความรับผิดชอบทางวินัยควบคู่กันไป

6. จัดให้มีงบประมาณของจังหวัดอบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจภารกิจของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งจากนั้นให้ฝึกอบรมทุกคนทุกกระยะ 2 ปี เพื่อให้การปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุป

จากการศึกษาข้างต้นถือได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคลากรในส่วนภูมิภาคสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่มีรากฐานความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนรับรู้ข้อมูลปัญหาความทุกข์สุขของประชาชน เป็นผู้นำตามทฤษฎีของภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษสามารถทำงานในภาวะจำกัดเสมอมา แม้ว่าจะมีความเสี่ยงภัยต่อชีวิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ไม่ได้หวั่นเกรงต่อปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่จนทำให้มีอำนาจส่วนบุคคล (Use of personal power) ใช้แก้ไขปัญหาของการดำเนินการสนองตอบ

นโยบายของรัฐบาลให้บรรลุตามอุดมการณ์” บำบัดทุกข์ บำรุงสุข”) แก่ประชาชน จึงถือว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นรากฐานด้านการรักษาความมั่นคงภายในของระดับหมู่บ้านและชุมชนตลอดจนตำบลบังเกิดความผาสุกและสงบสันติจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. (2547). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช.

สงขลา วิชัยหัตตะ. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

www.baanjomjut.com

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความทวิภาคีหนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารที่คณะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

- 1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและ

ตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300-350 คำ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็น สากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุดูสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาค้นอุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย

รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ่มรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษงา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิษณุไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑุงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษงา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่ย่าง, หน้า เลขหน้าที่ย่าง).
สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์**รูปแบบ:**

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร์. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้

เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง (ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.

ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมนุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13

พระสถาพร ปุณณนนโท (เจ้าจวนจระ) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทอง. (2560). รายงานการก้น้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol. 1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี ได้ที่

<https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/issue/view/25> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : manichettharam@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารสิ่งฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300-350 คำ)

(16.pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16.pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16 pt).....

2.....(16 pt).....

3.....(16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....รูปแบบของการวิจัย.....ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง.....การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....การเก็บรวบรวมข้อมูล.....การวิเคราะห์ข้อมูล.....

[illegible]

.....

.....

.....

.....

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบุงองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย...สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้.....รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ กรณีที่ขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt)...ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt).....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300-350 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

.....(16 pt)

(16 pt)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....